

BOVICKERY

**NIETS
IS
WAT
HET
LIJKT**

HET WITTE DORP

Niets is wat het lijkt.
Het witte dorp

NIETS IS WAT HET LIJKT

HET WITTE DORP

door

Bo Vickery

Verantwoordelijke uitgever: uitgave in eigen beheer met de hulp van
vzw Cunamo, [https:// www.cunamo.be](https://www.cunamo.be)

ISBN: 9789083128214

Nummer wettelijk depot: D/2021/14150/02

NUR-code: 330

QR-code spotifylijst

Omslagontwerp: via 99designs.com ontwerper Sherwin Soy

Foto op achterflap: www.paulgheyle.be

Alle rechten voorbehouden. Niets in deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Dit is een fictieverhaal. Alle gelijkenissen met gebeurtenissen of personen berust alleen en louter op toeval. De historische personages hebben echt bestaan. Alle vermelde boeken en kunstwerken bestaan echt.

*“Boeken worden niet geschreven om in te geloven,
maar om ze te doorgronden.”*

Umberto Eco – De naam van de roos

Muziek is balsem voor de ziel. In dit boek wordt veel muziek vermeld. Op het einde van het verhaal wordt duidelijk waarom muziek in dit boek belangrijk is. De liedjes vermeld in dit boek, kunt u beluisteren via een spotifymuzieklijst die terug te vinden is op
[https:// www.nietsiswathetlijkt.be](https://www.nietsiswathetlijkt.be).

Of u scant de QR-code in :

Dit boek is geschreven om het project **Bokido** te ondersteunen dat kinderen wil helpen zich creatief te uiten door het maken van een eigen stripverhaal of boek: www.bokido.be.

Ter nagedachtenis aan Seger en Roeland, sterrenkinderen aan de hemel en ter nagedachtenis aan mijn papa Marcel. Onze dierbaren lopen naast ons, zij aan zij, heel ons leven lang. Liefde verlaat ons, maar sterft niet. Dit boek kwam tot stand met de hulp van vzw Cunamo, www.cunamo.be.

*Een boek lezen is meevliegen
op de vleugels van de fantasie van de schrijver.*

INHOUD

De hel: avaritia - hebzucht - 1 mei 2018	9
Het paradijs: droomangst - oktober 2018	19
De hel: superbia - hoogmoed - 2 mei 2018	39
Het paradijs: stemmen uit het verleden - november 2018	49
Het verleden: 13 oktober 1328	63
De hel: ira - woede - 3 mei 2018	77
Het paradijs: onderhuids - december 2018	91
De hel: invidia - jaloezie - 4 mei 2018	107
Het paradijs - ijskoud - januari	115
De hel: gula - gulzigheid - 5 mei 2018	131
Het paradijs - zien - februari 2019	147
De hel: luxuria - lust - 6 mei 2018	173
Het paradijs - spoorzoeken - maart 2019	189
De hel: acedia - traagheid - 7 mei 2018	209
Het paradijs - ontdekking - april 2019	227
Het verleden: 13 oktober 1831	237
Epiloog: bestemming bereikt - mei 2019	245
Aanbevolen boeken	254
Dankwoord	257
In het spoor van ...	259

DE HEL: AVARITIA - HEBZUCHT - 1 mei 2018

"Je bent pas rijk als je dankbaar bent."

Avaritia, Pieter Bruegel, gravure Pieter van der Heyden, Metropolitan Museum of Art New York

Dertien minuten, zo lang stond ze er al. Hij lag in de modder, met zijn gezicht naar beneden. Begraven. Met zijn blote kont naar de hemel gericht als een witte zon in het bruine slijk, op een eeuwenoude buurtweg tussen twee landbouwvelden die aan een woonwijk grensden. Voor zover zij wist, waren ze nog nooit voor een moord naar Lissewege moeten gaan. Zij kon het weten, want ze was Luca Viseur, commissaris van de Federale Gerechtelijke Politie of FGP in Brugge. In vroegere tijden waren in Lissewege soms moorden gepleegd, zoals in veel dorpen. Maar dat was lang geleden. De laatste moord waar zij van af wist, dateerde uit 1931. Een vrouw was op weg naar de vroegmis doodgeschoten, net als haar man. Over het motief hadden allerlei verhalen de ronde gedaan, zoals altijd in een klein dorp. Liefde, hebzucht, wraak? De meningen liepen uiteen. Er was zelfs een lied over gemaakt in het dorp, dat de volkszangers ten gehore brachten in de cafés:

*Te Lissewege in een stille streke
deelt ieder de smart en de rouw.
Daar werd een misdaad bedreven
op een brave man en zijn vrouw.
Ze gingen weg vroeg in de morgen,
hun plichten volbrengen voor God,
een wreedaard die zich verborg
loste een moordend schot.
Refrein: Wreed, wreed gij moordenaar
die uwe misdaad bedacht.
Men noemt u een barbaar
en ge wordt van elkeen veracht.
Daarom zult gij voor levenslang
boeten in het sombere gevang (2x)*

Moorden interesseerden Luca al van kindsbeen af. Een duister kantje? Misschien was ze daarom bij de politie gegaan. Of was het uit rechtvaardigheidsgevoel? Op die vervelende momenten waarop alles

Oude affiche Lissewege

tegensloeg op haar werk, vroeg ze zich na twintig jaar soms af waarom haar jongere ik destijds de keuze voor de politie had gemaakt. Terwijl ze aan het wachten was op de bevindingen van de nieuwe wetsdokter en de leden van het technische labo, dwaalden haar gedachten af naar haar gelukkige jeugd. Waar was de tijd dat ze op deze veldweg met haar vriendinnetjes speelde? Lang geleden. Hoe onbezorgd was ze toen? Had ze toen ooit kunnen vermoeden dat ze later bij de politie zou werken? In haar jeugd had ze er altijd als een jongen uitgezien. Ze wou zelfs dat ze een jongen was. Als kind voetbalde ze liever dan met barbiepoppen te spelen. Ook nu nog zag ze er mannelijker uit dan de meeste vrouwen. Rokken en kleedjes waren niet aan haar besteed. Misschien had de drang naar een avontuurlijke job haar wel doen beslissen om bij de politie te gaan, of misschien wilde ze gewoonweg andere mensen helpen.

‘Kom eens kijken, we hebben hem omgedraaid. Er zat modder in zijn neus en mond. Maar we hebben nog iets anders gevonden.’

Luca waadde voorzichtig door de plakkende modder naar het lijk. Het afstappingsteam was al ter plaatse. Ze had haar gummilaarzen moeten meebrengen. Het had de laatste dagen veel geregend. Ze moest toch eens laarzen in haar koffer leggen; haar felrode sneakers zouden smerig zijn.

De dode was een man, gekleed in een blauw pak met uitzondering van zijn afgestroopte broek. Zoals iedereen met enig aanzien tegenwoordig een blauw pak droeg. Lederen schoenen, duur horloge om de pols. De ogen wijd opengesperd. Op zijn voorhoofd een letter P gekerfd. Lichaam bedekt met modder. Zijn handen hadden zich vastgeklauwd in de grond. In zijn mond zat modder, maar niet alleen dat, er zat ook een gouden munt in. De mensen van het labo namen de munt voorzichtig uit de mond. De moordenaar had gewild dat ze het goudstuk vonden. Het was vochtig en aangekoekt met modder. Er stond iets op geschreven: *Avaritia*.

‘Zegt jullie dat iets?’

Luca’s kennis van het Italiaans was onbestaande, maar gelukkig was haar collega Roberto Chieti van Italiaanse afkomst. Zijn grootouders

hadden zich ooit in Wallonië gevestigd om er in de steenkoolmijnen te werken. Zijn vader was verliefd geworden op een Brugse en in die tijd zocht men steenkoolarbeiders voor de cokesfabriek in Zwankendamme. Zo was hij in deze contreien verzeild geraakt. Roberto was geen typische Italiaan zoals je ze zag in films. Geen versierder. Neen, een jonge, plichtsbewuste vader. Die wel altijd omgeven was door een walm van aftershave en elke dag een andere das droeg. Bij de Federale Gerechtelijke Politie droeg enkel de dirjud een uniform bij officiële gelegenheden, zij hadden er zelfs geen, gelukkig maar. Voor Roberto was zijn kleurige das zijn uniform.

‘Hebzucht’, vertaalde Roberto. ‘*Avaritia* is een van de zeven hoofdzonden. Het woord betekent hebzucht. Het komt voor in de Goddelijke komedie van Dante, een 13de-eeuwse Italiaanse dichter. De P op zijn voorhoofd staat voor *Peccata. Septem peccata mortalia*, de zeven hoofdzonden. In Dantes boek krijgen overledenen de letter P door engelen op het voorhoofd gekerfd vooraleer ze van de hel naar de louteringsberg mogen gaan. Er bestaat een trucje om de zeven hoofdzonden te onthouden: *Saligia. Superbia, avaritia, luxuria, invidia, gula, ira en acedia*. In het Nederlands: hoogmoed, hebzucht, lust, jaloersheid, gulzigheid, woede en traagheid. Italianen kennen hun klassiekers. Dante vond dat de wolf bij hebzucht hoorde, vandaar wellicht de moderne uitdrukking “geldwolf”.

‘Geld als het slijk der aarde. Onze moordenaar heeft die uitdrukking wel letterlijk genomen door het slachtoffer hier te dumpen en hem een gouden muntstuk in de mond te stoppen.’ De nieuwe wetsdokter, Wouter Vanparys, mengde zich in het gesprek. Hij zag er niet erg uitgeslagen uit. ‘Aangename kennismaking overigens. U bent dus Luca Viseur. Ik heb al veel over u gehoord.’ Wouter kwam enigszins gespannen over. Hij was nieuw en had wellicht het gevoel dat hij zich moest bewijzen. Dat was ook zo: nieuw vlees in de kuip werd altijd getest bij de politie.

‘Dan hoop ik dat u enkel goede dingen over mij hebt gehoord. En je mag “je” zeggen, overigens. Heb je nog informatie voor ons?’

‘Ja, wacht even.’ Wouter gaf een teken aan een labomedewerker, die hem twee plastic zakjes overhandigde. In het ene zat een portefeuille, waar de identiteitskaart al was uitgehaald, in het andere een briefje. ‘Het gaat om Frank Metdepenninge, 45 jaar. Voor zover we kunnen zien, is er niets uit zijn portefeuille gestolen, want zijn bankkaarten zitten er nog in, samen met een behoorlijke som geld: 225 euro.’

‘Geen roofmoord dus’, zuchtte Roberto. ‘Wat staat er op het briefje?’
‘Het is een Bijbelse tekst die verwijst naar hebzucht’, zei Wouter.

*‘Wie van geld houdt, kan er niet genoeg van krijgen.
Wie verzot op rijkdom is, is altijd op meer gewin belust.
Ook dat is enkel leegte. (Prediker 5:9)’*

‘Hm, onze moordenaar heeft blijkbaar een boodschap willen achterlaten’, zei Luca. ‘Over zijn slachtoffer, een oordeel. Een hebzuchtig man die de moordenaar geld heeft doen verliezen? Ergens heb ik het gevoel dat dit niet om een gewone zaak gaat. Dit is te georganiseerd, te beredeneerd. Niet gewoon iemand vermoorden en weg. De moordenaar heeft moeite gedaan om hints te geven.’

Luca’s buikgevoel was gealarmeerd. Moordenaars die boodschappen achterlaten, laten het vaak niet bij één moord. Ze hoopte dat ze ongelijk had, maar haar intuïtie had haar nog niet vaak bedrogen.

‘Er is nog iets’, zei een van de labomedewerkers. ‘Het slachtoffer heeft een tattoo op zijn pols. Klein, onopvallend. We hadden het eerst niet gezien door de modder. Het lijkt een anagram of iets cryptisch, kijk maar.’

‘Het lijken wel runentekens’, merkte Luca op.

Iedereen tuurde aandachtig naar de tattoo.

‘Nee, zegt me niets’, zuchtte Roberto opnieuw. Komen werken op 1 mei was niet zijn ding. Hij had zich erop verheugd een dagje thuis te zijn met zijn vrouw en twee kinderen. Hij was geen carrièrefreak zoals Luca. De rechercheurs van de lokale politie waren gestart met het onderzoek maar hadden via hun permanentieofficier contact opgenomen

met de substituut-procureur die de permanentie heeft. Vandaag was het Fie Michem, een jonge blonde substituut wiens voornaamste talent was dat mannen omkeken als ze passeerde. Fie had de onderzoeksrechter gevorderd waarop de Federale Gerechtelijke Politie verwittigd was. De normale gang van zaken. Fie stond stilzwijgend te kijken. De onderzoeksrechter zou later komen.

Luca bleef over de tattoo gebogen staan.

‘Mij ook niet. Dokter, wanneer mag ik je rapport verwachten?’

‘Ik zal zo snel mogelijk werken. Maar het zal toch de late namiddag zijn in het beste geval, normaal voer ik morgen maar de autopsie uit, maar ik zal mijn best doen.’ Het was duidelijk dat de nieuwe wetsdokter indruk wou maken.

Ze waren teruggekeerd met hun oude dienstwagen naar het bureau in de Zandstraat in Brugge. Geen modder, maar zand. De naam was toepasselijk want in politiecommunicatie, in de communicatieradertjes kon er wel eens zand zitten. Net als in de budgetten: de dienstwagens waren stokoud. Het zou nog lang duren eer de politie mee op de kar van de klimaatvriendelijke wagens zou springen. Ze nam haar smartphone. ‘Remy, kan je Frank Metdepenninge eens door de databanken halen en mij terugbellen?’ Ze was het gewoon om in korte stijl opdrachten te geven. Ze besepte dat dit bij sommigen bot kon overkomen, maar zo was ze nu eenmaal. Kort en zakelijk, to the point, met een dank je wel erbij. Roberto kwam binnen met een hippe drinkbus in zijn handen.

‘Ik heb opdracht gegeven om enkele tattooshops af te lopen met een foto van de tattoo, zodat we te weten komen wat die tattoo wilt zeggen? Misschien is het belangrijk, je weet nooit.’

‘Ja, Roberto, goed zo, hou me op de hoogte. Zeg, wat heb jij vast?’

‘Mijn vrouw vindt dat ik een beetje moet vermageren, ik volg deze week dus een sapkuur.’ Hij toonde haar de drinkbus. Een groene smurrie, zo appetijtelijk zag het er niet uit.

‘Jij liever dan ik.’

Luca bleef de foto van Frank Metdepenninge aankijken. Een simpele werknemer bij een bank. Ze had een beklemmend gevoel in haar

buik. Dit was geen gewone moord, die Bijbelteksten waren abnormaal. Ze had altijd meer spanning in haar werk gewild en in die zin was ze dus ook hebzuchtig geweest. Maar haar hebzucht naar meer avontuur en spanning, zou zij zich nu wel eens kunnen beklagen. Ze had haar job altijd een uitdaging gevonden want ze wilde de mensen beschermen, veiligheid bieden. Alleen jammer dat de politie soms zoveel problemen had om gezag af te dwingen. In de periode dat ze nog opgevorderd werd om dienst te doen in een andere streek bij een publiek evenement, zoals een concert of voetbalwedstrijd, sloegen de mensen haar raadgevingen of bevelen in de wind. Parkeren waar het niet mocht, verbodstekens of bevelen negeren ... als je er iets van zei, werd je soms nog uitgelachen. Terwijl zij er enkel waren om ervoor te zorgen dat alles vlot verliep. Nee, dan liever in de gerechtelijke diensten. Daar kreeg ze ook wel te maken met zeer mondige mensen, maar het was anders.

Het buurtonderzoek had niets opgeleverd. Het zicht op de veldweg in Lissewege vanuit de woningen rondom was niet zo schitterend. Wouter had nog laten weten dat de man gestorven was rond drie uur 's nachts. De sporen die gevonden waren in het veldweggetje waren van een Landrover Discovery. Voetstappen waren er genoeg gevonden, moeilijk uit te maken welke van de moordenaar of het slachtoffer konden zijn. Het veldweggetje werd dan ook door veel voetgangers gebruikt.

Ze had vernomen van Erik Moortgat, hun vaste 'onheilsbrenger' dat het zwaar was om de boodschap te brengen aan zijn vrouw, Centina Verbanck, het is iets dat nooit went. Erik was een inspecteur met een lange staat van dienst die gespecialiseerd was, als je het zo mocht noemen, in het brengen van slecht nieuws aan nabestaanden. Erik was de rust zelve, Luca had nog nooit iemand ontmoet die zo'n rust en kalmte uitstraalde. Of was het de wijsheid van zijn grijze haren, Luca wist het niet. Iets in hem zorgde er voor dat je stressniveau onmiddellijk daalde. De schitterende villa in Brugge, in het 'miljoenenkwartier' van Sint-Andries, had voor deze vrouw al zijn schittering verloren, net als haar ogen. Neen, haar kon je uitsluiten als mogelijke dader. Zo ontredderd, dat kon de beste actrice

niet spelen. De vrouw wist echt van niets. Niets wist ze over het leven van haar man. Ja, hij was bankier, maar hij vertelde haar nooit veel over zijn werk. Ze begreep niets van economie en geldzaken. Dat was zijn domein. Een typisch koppel dat samen was, maar geen leven deelde. Ze waren nog geen stap verder.

Voor de vrienden van de bankier had zijn vrouw verwezen naar een serviceclub. 'Luca, ik heb een beetje gegoocheld.' Dat was Roberto zijn vaste gimmick. Googelen noemt hij altijd goochelen. 'Ik denk dat onze bankier toch wel enkele geheimen had. Hij werd ooit in een krantenartikel genoemd omdat hij zou verwickeld zijn in een vastgoeddeal waar ook de politiek mee te maken had.' Dat klonk niet goed. Als er allerlei banden waren met grootkapitaal en politiek, dan zou dit onderzoek er niet gemakkelijker op worden.

'Robert, kan jij kijken wat je uit de modder kan opgraven over onze bankier zonder op zere tenen te trappen?'

'Wees gerust, ik zal diep graven.' Roberto knikte, stak zijn duim omhoog en liep weg. Luca keek hem bezorgd na. Deze zaak zou een calvarietocht worden, ze voelde het al aankomen. Soms voel je gewoon dat iets niet vlot gaat verlopen.

'Wat denkt je Luca? Een passionele moord? Wraak? Jij met je befaamde buikgevoel?' Procureur Baecke zei het schertsend. 'Het is nog te vroeg om een oordeel te geven, maar dat Bijbelvers zint mij niet.' De procureur was ze toevallig tegen het lijf gelopen. Hij kwam van een vergadering. Het onderzoek was in handen van de onderzoeksrechter, maar iedereen kende Baecke. Hij liet graag blijken dat hij op de hoogte was van een nieuw onderzoek. Fie zal hem gebriefd hebben. 'Nee, het lijkt mij ook niet om een gewone moordenaar te gaan, want waarom legt iemand een Bijbeltekst bij een lijk? Dat maakt het risico op vingerafdrukken of een spoor alleen maar groter.' 'Vingerafdrukken zijn er niet aangetroffen, zo slim was hij of zij wel.' De procureur keek haar met zijn lodderige ogen onderzoekend aan, zijn grijze haardos netjes gekamd. Hij was gekend als vrouwenliefhebber. Luca kwam niet in aanmerking, daarvoor had ze te

weinig vrouwelijke kantjes. In de wandelgangen van het justitiepaleis werd er dan ook flink geroddeld, vooral over zijn werkrelatie met de blonde Fie. 'Ik denk dat het een man is die we moeten zoeken.'

'Dat denk ik ook, mijnheer de procureur, maar een vrouw sluit ik niet bij voorbaat uit.'

'Hou me op de hoogte, commissaris.' Baecke hield er van om in de belangstelling te staan. Een spectaculaire moord oplossen, dat bood mogelijkheden om zijn parket te promoten.

Luca stapte in haar wagen. Op de radio weerklonk *Mijn vlakke land* van Jacques Brel. Zij waren met deze zaak nog nergens. De ondervragingen hadden niets opgeleverd. Op vragen over de vastgoeddeal antwoordde niemand iets dat van eender welk belang was. Ze had het gevoel dat als er iemand iets wist, de rangen zich gesloten hadden. Ondoordringbaar als modder. Ook avaritia zei weinigen iets, tenzij die enkelingen die er fijntjes op wezen dat het ging over een van de zeven hoofdzonden uit de *Divina Comedia* van Dante. Zou het toeval zijn dat vorige zomer in het kader van het MA-festival in de kerk van Lissewege en de monumentale schuur van Ter Doest muziek afgespeeld werd met als thema *De Goddelijke Komедie*? Dante zou er alternatieve ideeën op nagehouden hebben, verwijzingen naar het occulte. Wat er waar van was, wist Luca niet. Zoals altijd met veronderstellingen, geruchten of roddels, je weet niet altijd wat je moet geloven en wat niet. Dante, wat had Dante met deze zaak te maken?

In Lissewege was er vorig jaar een concert geweest in de kerk waar Dante het thema was met onder andere een opvoering van een *Missa L'homme armé*. Zou de moordenaar zich hebben laten inspireren door Dante? Om het gedrag van een persoon te kunnen voorspellen, was het belangrijk die persoon te begrijpen. Het leggen van verbanden, de dingen begrijpen die een moordenaar doet, waarom doet hij wat hij doet? Als ze de moordenaar wilde begrijpen, dan moest ze zich over *De Goddelijke Komедie* buigen. Ze moest Dante lezen. Net zoals ze de film *Se7en* nog eens zou herbekijken, je weet nooit waar mensen inspiratie halen. Lees en je zult vinden.

HET PARADIJS: DROOMANGST - OKTOBER 2018

“Dromen willen je altijd iets vertellen.”

Lissewege in de mist (foto: Daniël Devoldere)

Erg snel lopen. Ze moest lopen, de ziel uit haar lijf. Zonder nadenken. Lopen op weg naar de uitgang. Daar was het licht. Dat moest ze bereiken, dat wilde ze bereiken, weg uit de duisternis. Naar het licht. Waar haar familie stond te wachten op haar. Maar ze leken zo ver weg. Hoe hard ze ook liep, ze geraakte niet bij hen. Het leek wel alsof ze kleiner en kleiner werden en de duisternis haar terug opslokte. Verder en verder weg. Het licht doofde even snel als het gekomen was ...

Met een schok werd ze wakker. Angst. Nat van het zweet. Happend naar adem als een vis op het droge. Zonder zuurstof. Altijd maar opnieuw diezelfde droom. Of herinnering. Want het was een herinnering. Een herinnering aan die week dat ze in coma had gelegen in het ziekenhuis. De beelden die ze toen had gezien, bleven zich maar herhalen. Een tunnel van licht met op het einde haar overleden familie die op haar wachtte. Ze probeerde te kalmeren, goed uitademen, er kon haar niets gebeuren, ze was niet meer in het ziekenhuis. Ze reikte naar de lichtschakelaar achter haar. De duisternis in haar kamer was verdwenen met één vingerknip, zoals de lichttunnel destijds ook in één vingerknip was opgelost in het ijle. In het licht was het zo rustig geweest, zo mooi, zo stralend. Ze had tijdens haar coma het gevoel gehad dat ze zweefde, dat ze van bovenaf kon zien wat er met haar gebeurde. Met een schok was het zwevend gevoel van de lichttunnel gewijzigd in een zwaar gevoel van een lichaam dat roerloos in een ziekenhuisbed lag. Ze kon zich niet bewegen, enkel door slangetjes was ze aan het leven vastgemaakt. De kloppende pijn in haar hoofd. Alsof je er een schroef in draaide. Het zeuren van haar knie. Stemmen, de stemmen herinnerde ze zich nog. Stemmen die van buitenaf kwamen. Alsof er een radio speelde en zij een luisterspel volgde. Het duurde eventjes voor ze beseftte dat het de stemmen waren van de verpleegsters, dokters en bezoekers. Ze kon de stemmen horen, maar verstond niet wat ze zeiden, wat er gaande was. Zelf iets terug zeggen kon ze niet. Gevangen in haar lichaam. Ze kon alleen denken, niets doen. Gevangen in zichzelf. Een hallucinante, irreële ervaring. Ze rook de ontsmettingsmiddelen die de lucht vervuilden. De muziek die haar familie liet spelen in een

poging haar te wekken. De blijdschap toen ze terug wakker werd in het ziekenhuis, echt wakker, echt bewegend, zal ze nooit vergeten. Zo blij was ze nog nooit geweest.

Ze keek rond. Hier zat ze dan, in haar slaapkamer. Wakker na een nachtmerrie. Alleen en met een dubbel gevoel. Ze was terug onder de levenden. Ze was nog nooit zo dicht bij de doden geweest als nu. Slaap was voor haar een terugkeer naar de dood, dan zag ze alle beelden opnieuw, zag ze haar familie opnieuw. Moest ze blij zijn omdat ze leefde of treurig omdat ze dat zalige gevoel in de lichttunnel, de ontmoeting met haar overleden familieleden niet meer had? Ze wist het niet. Ook haar psycholoog had er geen antwoord op. Barbara Vanderzielen, gespecialiseerd in posttraumatische-stressstoornissen, was haar traumapsycholoog. Veel politiemensen en hulpverleners behoorden tot haar klanten dus was zij logischerwijs bij haar terecht gekomen. Barbara haar zielenwinkel boomde. Want bij het politiewerk was de kans groot dat je soms tijd nodig had om je ziel bloot te leggen om beter met wat er gebeurde om te gaan. De gruwel van elke dag, de agressiviteit was de laatste jaren alleen gestegen. Het was soms nog een taboe, want het strookte niet met het beeld van de 'stoere politievrouw of -man'.

Haar been knaagde opnieuw om haar eraan te herinneren aan de kogels die bij haar binnengedrongen waren. Ongewenste indringers die haar leven op zijn kop hadden gezet. Ze was getroffen geweest door twee kogels. Een in de linkerslaap van haar hoofd en een in haar linkerbeen. Het maakte dat ze zich nu nog altijd gespleten voelde: een normale rechterkant en een tegenspartelende linkerkant. Want haar linkerbeen zou nooit meer worden zoals voorheen. Ze zou altijd een beetje manken. 's Morgens kon ze het nog verstoppen, naarmate de dag vorderde werd het moeilijker om normaal te wandelen. Alsof haar been haar wilde verwittigen dat ze zich te veel vermoeide. Maar ach, er waren slechtere dingen dan dat. Geestelijk was ze nog niet hersteld van het trauma. Sommige wonden blijven altijd onzichtbare littekens. *Life is All* zong Novastar in haar hoofd, ze had tenminste haar leven nog.

Nog drie uur en ze moest opstaan. Zoals elke dag zou *Paradijs* van Niels Destadsbader haar terug opwekken uit de slaapwereld. Morgen zou ze gewoon de wekkerradio laten afspelen, het toeval laten bepalen welk liedje haar wekte. Op naar de afspraak bij Barbara, al had ze het er altijd moeilijk mee om haar gevoelens te uiten bij een wildvreemde. Ze was altijd al een binnenvetter geweest. Sterk zijn, alles opkroppen, nooit een teken van zwakte tonen. Misschien was het eigenlijk daarom dat ze bij de politie gegaan was. Een job bij de politie, dat was niet het toekomstbeeld dat haar ouders in hun hoofd hadden gehad. Jarenlang had ze enkel haar carrière als doel gehad. Alles moest er voor wijken. Mannen, vrienden, familie. Alles. Tot die dag. Niets zou meer zijn wat het lijkt, niet sinds die dag. Ze viel terug in een diepe, onrustige slaap.

‘Heb je verder geschreven, zoals ik je gevraagd had?’ Barbara keek haar vanonder haar leesbrilletje vorsend aan. Ze veegde een lang haar uit haar gezicht om het achter haar oor te laten rusten.

‘Ik vind het moeilijk om over mezelf te schrijven. Als ik mij aan mijn computer zet, dan begin ik wel te schrijven, maar eerder over dingen die mij interesseren. Over mijn eigen gevoelens schrijven, vind ik echt niet gemakkelijk.’

‘Het is niet gemakkelijk om over je gevoelens te schrijven. Over wat er met je gebeurd is. Het is ook niet te onderschatten wat je hebt meegemaakt. Zelfs al heb je al een twintigjarige carrière bij de politie...’

‘Ik zit nog altijd met een gat in mijn geheugen. Wat de laatste week voor het schietincident gebeurd is, is één groot leeg gat, een zwart gat. Ik probeer herinneringen tevoorschijn te toveren, maar het lukt niet. Ook het schietincident kan ik me echt niet meer herinneren. Vaag komen er beelden terug dat ik de autopsiezaal in het AZ Sint-Jan in Brugge binnenwandelde, vergezeld door mijn collega Roberto, maar meer weet ik niet. Daarna lag ik in coma in het ziekenhuis. Toen ik wakker werd, herkende ik mijn eigen familie niet eens. Mijn moeder was mijn zus. Ik sprak ook over overleden familieleden alsof ze er nog waren. Zo raar allemaal.’

‘Het kan nog een tijdje duren dat je herinneringen achterwege blijven of door elkaar lopen. Het verleden en het heden zijn door elkaar gegooid. Juist daarom is het belangrijk dat je schrijft over wat je voelt, wat je meegemaakt hebt, dat kan het verwerkingsproces helpen. Het kan het terugkeren van je herinneringen stimuleren. Je zegt dat je een ander verhaal aan het schrijven bent, kan je dat iets meer uitleggen?’

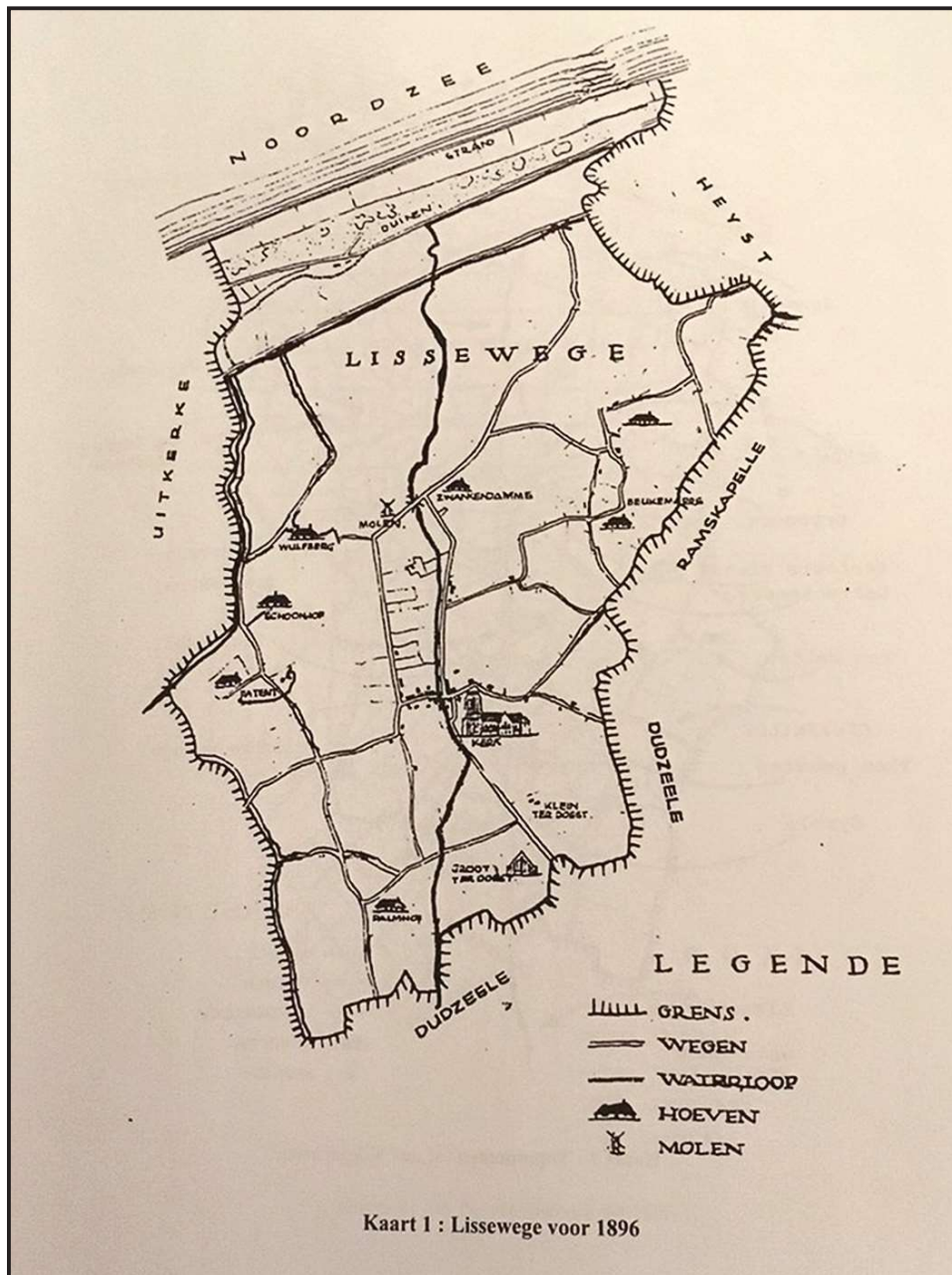
Luca zuchtte, hoe moest ze uitleggen waar ze mee bezig was?

‘Het verhaal gaat over een zoektocht. Een zoektocht naar de schat van de tempeliers. De tempeliers hebben mij al altijd gefascineerd. Ergens heb ik van kindsbeen het gevoel gehad dat het dorp waar ik in woon, Lissewege, iets te maken heeft met de tempeliers. Ik kan het niet verklaren. Ofwel heeft het te maken met een van mijn favoriete boeken uit mijn jeugd, *Kruistocht in spijkerbroek* van Thea Beckman. Misschien is het mijn onderzoekersgeest die mij niet kan los laten. Of is het een vlucht, ik weet het niet?’

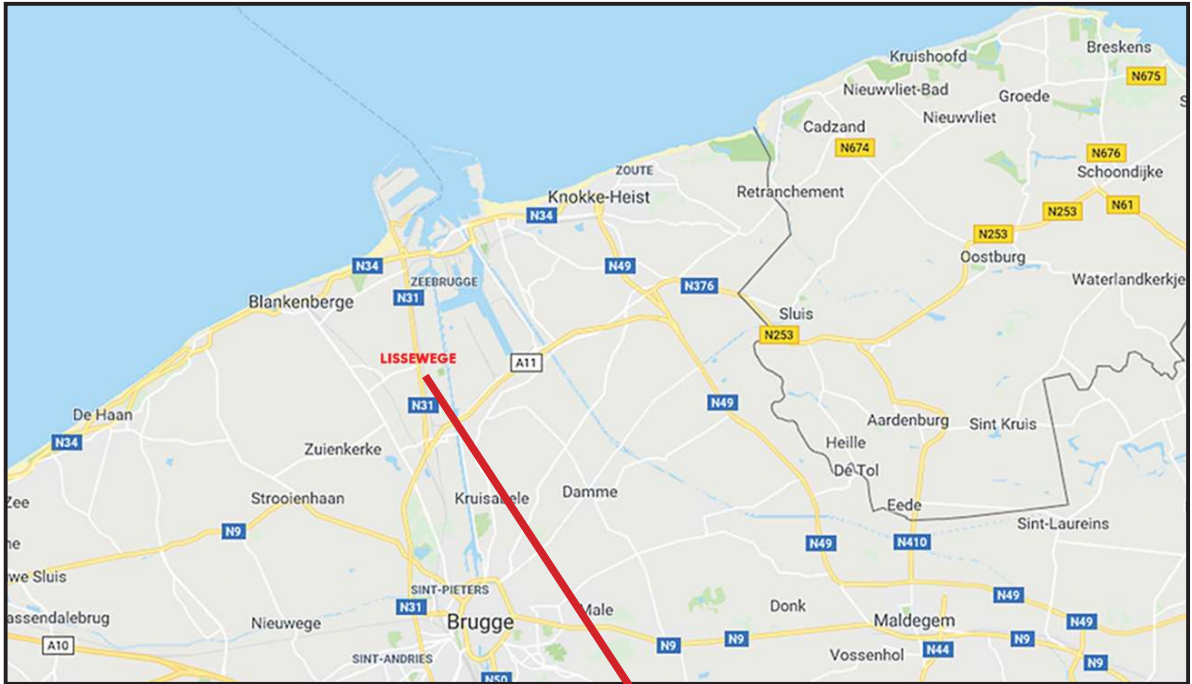
‘Die zoektocht kan een metafoor vormen voor de zoektocht naar jezelf. Sta daar misschien eens bij stil?’ Een monnellachje speelde om de mond van Barbara. Psychiaters laten het onbewust vaak blijken als ze hun patiënten een inzicht cadeau geven.

‘Ik ben inderdaad op zoek naar mezelf. Wat nu doen? Want terug gaan naar de politie zie ik om allerlei redenen niet zitten. Als we als politie onszelf niet kunnen beschermen, hoe moeten we anderen dan kunnen beschermen? Er is te veel gebeurd in de zaak van de zeven hoofdzonden. Eerlijk gezegd voelde ik me al een tijdje niet goed in mijn vel. Alsof ik de politie ontgroeid was, ik kon mijn draai nog moeilijk vinden. Op automatische piloot bleef ik wel werken, dus stel ik me veel vragen. Over het leven, over mezelf, over een doel. Wat is de schat van de tempeliers, de Heilige Graal, anders dan een symbolische zoektocht naar jezelf?’

Alhoewel er al eeuwenlang mensen op zoek zijn naar een echte schat van de tempeliers. Zij waren een monniken-ridderorde, de Arme Ridders van de Militie van Christus en van de Tempel van Salomo, gekend door een witte mantel met een rood kruis op. In die periode waren monniken

Kaart Lissewege voor 1896, Rond de Poldertorens, 1997.

Lissewege

Lissewege luchtfoto (foto: Johan Desmedt)

en ridderordes populair, en de tempeliers combineerden dus deze beide elementen. Zij waren heuse kruisvaarders. De tempeliers zouden bij hun arrestatie op 13 oktober 1307 een schat in veiligheid gebracht hebben. Met hun schepen, richting Schotland of het Zuiden van Frankrijk. Zodat de Franse koning Filips de Schone hun schat niet kon veroveren. Er is eeuwenlang al overal gezocht. De meest genoemde plaatsen zijn de Rosslyn Chapel in Schotland en Rennes-le-Château in Frankrijk. Ik heb echter al jarenlang het gevoel dat men in Vlaanderen moet zijn. Tenminste het middeleeuwse Vlaanderen bestaande uit Zeeuws-Vlaanderen, Frans-Vlaanderen, Artesië, West- en Oost-Vlaanderen, gedeeltes van Henegouwen en een gedeelte van de provincie Antwerpen. In die streek, niet in Frankrijk of Schotland, moet de schat te vinden zijn.'

'Interessant, maar waarom ben je zo overtuigd? Waarom is het vinden van die schat zo belangrijk voor je? Hoe denk je dat dit je verder kan helpen?'

'Ik moet mij met iets bezig houden, een doel hebben, mijn gedachten kunnen verzetten. Een verhaal opschrijven over deze geschiedenis. Dat de schat hier verborgen zit, is een louter intuïtief gevoel. Waar kan je een schat beter verbergen dan in de buurt van diegenen die ooit Filips de Schone in de Guldensporenslag in 1302 verslagen hebben? In de buurt van het opstandige Brugge? In een graafschap dat werd geleid door Robrecht de Bethune die door diezelfde Filips de Schone gevangen genomen werd en jarenlang had vastgezeten. Iemand die jarenlang gevangen zit, heeft gegarandeerd een wrok tegenover diegene die hem gevangen heeft gezet. Altijd. Daarom is hij de ideale persoon om iets te verbergen. Het schrijven van dit verhaal helpt mij op een of andere manier... Ergens heb ik het gevoel dat ik door op zoek te gaan naar de schat van de tempeliers en door er een boek over te schrijven, dat ik daardoor ook mezelf beter zal leren kennen. Als kind zat ik altijd met mijn neus in de boeken. Als tijdens verjaardagsfeestjes anderen gingen spelen en ik zag een stapel strips liggen die ik nog niet gelezen had, las ik liever in die strips dan met de anderen samen te spelen. Wil ik opnieuw terug naar mijn onschuldige kindertijd?'

‘Jij wilt het gevoel hebben veilig te zijn, je kindertijd was een veilige tijd. Je bent een zoektocht naar jezelf aan het voeren met je zoektocht naar de Heilige Graal van de tempeliers. Is het geen vlucht uit je dagelijkse realiteit en de gebeurtenissen die je moet verwerken?’

Luca voelde zich betrappt. Een psychiater kon zij niet gemakkelijk iets wijs maken. Toneelspelen was nog nooit haar sterkste kant geweest: *what you see, is what you get*.

‘Het kan zijn dat het verhaal dat ik aan het neerpennen ben, gewoon een vlucht is.’ Er viel een stilte. ‘Het is wellicht waar. Je hebt me de opdracht gegeven om te schrijven over mezelf, wat ik voel, maar dit is wat er nu uit mijn klavier stroomt. Misschien kan ik mijn vorige job als commissaris van de Federale Gerechtelijke Politie in West-Vlaanderen gewoon nog niet loslaten. Misdaden onderzoeken is jarenlang mijn werk geweest.’ Er viel een stilte. Dan hervatte Luca haar monoloog: ‘Een onderzoek naar de schat van de tempeliers: omdat dat veiliger is dan politiewerk?’ Luca keek vragend naar Barbara om bevestiging af te smeken.

‘Niet te diep graven in jezelf voelt vaak veiliger, maar soms moet je door alle ellende, alle miserie en alle smerigheid om terug met jezelf in het reine te komen. Als je je beter voelt met een boek over de tempeliers te schrijven, dan is er geen bezwaar dat je dat doet zolang je nog niet in staat bent om terug het beroepsleven op te nemen. Het mag wel geen vlucht uit de realiteit worden. Daar moet je wel op letten. Weet je al wat je wilt doen als je niet zou kunnen terugkeren naar de politie?’

‘Nee, nog niet. Ik weet het nog niet. Het is alleen iets van binnen. Iets van binnen dat mij niet doet terugkeren. Je weet wel zoals in het liedje *Ruimtevaarder* van Kommil Foo. Zo voel ik me, een ruimtevaarder.’

‘Je bent hoogsensitief, gevoeliger dan de meeste mensen, je vangt meer prikkels op waardoor je meer tijd nodig hebt om dingen te verwerken. Je keuze voor de politie kwam er vanuit een gemeenschapsdienende rol die je wilde vervullen. Een job die lastiger werd door gebrek aan respect van publiek en hiërarchie, het gebrek aan middelen en mankracht, de confrontatie met de vele wreedheden met als orgelpunt

dat verschrikkelijke onderzoek van de zeven zonden. We hebben het er vorige keer al uitgebreid over gehad. Door je hoogsensitiviteit voel je je niet meer thuis op je vorige werkplek, terwijl dat persoonlijkheidskenmerk tot nu toe al altijd jouw sterkte was om mensen te doorgronden, onverwachte verbanden te leggen tijdens gerechtelijke onderzoeken, oplossingen te vinden op dingen die eerst onoplosbaar leken. Dingen die anderen niet zagen, zag jij wel. Je job was ideaal voor jou, tot nu. Hoogsensitieven zijn vaak de kanariepietjes in een ondergrondse mijn. Zij zijn de eersten die het begeven als de situatie of werkomgeving niet meer bij hen past. Heb je nog last van nachtmerries?’

‘Ja, elke nacht zie ik opnieuw beelden van misdaden waar ik vroeger mee geconfronteerd werd: lijken, wreedheden, leed ... en beelden van toen ik in coma lag. Dan word ik angstig, zwetend en hyperventilerend wakker.’

‘Dromen zijn vaak het onbewuste dat tegen je spreekt, zegt men wel eens. Het zal minderen. Nu ligt alles nog vers in je geheugen, in je onderbewuste.’ Barbara grijpt plots naar haar horloge: ‘Oei, is het al zo laat? Volgende week zelfde dag, zelfde tijd? Probeer ondertussen iets meer onder de mensen te komen, sluit je niet op. Ik noteer dus maandag, tien uur. Als je met iets zit, mag je me altijd bellen, dat weet je wel.’ De psycholoog knikte haar bemoedigend toe. Haar chique vulpen van Montblanc kraste op het papier. Haar tijd zat er op en de volgende patiënt wachtte.

Ze had Barbara nog altijd niet durven vertellen over de ontmoetingen die ze had. Sinds haar ontwaken uit de coma was het alsof ze gevoeliger geworden was. Of het door het zien van haar overleden familieleden kwam, wist ze niet, maar ze ‘voelde’ nu geesten van overledenen. Onzichtbare stemmen rondom haar die haar informatie gaven. Ze hoorde ze in haar hoofd, maar het leek alsof ze uit een luidspreker kwamen. Zoals een omroepster in de supermarkt, of een omroeper op het perron van een station. Zij was echter de enige die het hoorde. Ze dacht soms dat ze gek werd. Dat ze waanideeën had, bang dat ze de voeling met de realiteit aan het verliezen was. Het duurde een tijd voor-

aleer ze door had dat ze niet de voeling met de realiteit was verloren. De realiteit was gewoon anders dan ze al altijd had gedacht. Ze was terecht gekomen in een wereld waar levenden en doden naast elkaar bestonden, alsof haar contact en ervaringen met 'de andere zijde' een telefoonlijn had laten openliggen. Een telefoonlijn waar af en toe met de luidspreker op iets tegen haar gezegd werd, maar volgende week moest ze er misschien toch maar over spreken met Barbara. Ach, het lag misschien gewoon aan de vroegere naam van een wijk in haar dorp Lissewege: het 'Voorgeborchte'. Het voorgeborchte was de plaats waar gestorven zielen tijdelijk verbleven om uiteindelijk naar de hemel of de hel te gaan. De gestorvenen verkeerden in een staat van uiterste gelukzaligheid tot ze in de hemel of de hel terecht kwamen. De gestorvenen zweefden ondertussen rond in het voorgeborchte.

Zoals in computergames waar een gamespeler waarvan het personage dood is geschoten, kan beslissen of zijn overleden personage andere personen blijft volgen of vrij blijft rondzweven in het spel. Zo voelde ze zich: als een doodgeschoten personage in een computerspel, dat opnieuw tot leven was gewekt om terug deel te nemen aan het spel, omringd door andere, rondzwevende, doodgeschoten personages. Het leek wel of ze aan haar comateuze periode een oor voor de dolende zielen, de geesten had overgehouden.

Misschien was het door haar eigen overtuiging of door de omringende geesten dat ze dacht dat Lissewege niet zomaar een onbeduidend dorp was? Dante Alighieri, de beroemde Italiaanse schrijver uit de dertiende eeuw had in zijn bekendste werk de *Goddelijke Komedie* over haar streek geschreven toen hij het had over een dam, een beschermende dijk die gebouwd was tussen de gelukzaligen die de hemel zouden bereiken en de verdoemden die naar de hel zouden gaan:

*Zoals de Vlamingen tussen Cadzand en Brugge,
de golven vrezend die op hen afkomen,
een dijk bouwen om de aanval,
van de zee te kunnen weerstaan (zang 15, 4-6).*

Ze had nooit kunnen denken dat ze Dante nog eens zou tegenkomen, toen ze jaren geleden zijn quote *Lasciate ogni speranza, voi ch'intrate*, 'laat varen alle hoop, gij die hier binnentreedt,' aan de deur van haar toenmalig bureau had opgehangen als grap voor haar medewerkers. Dante zijn werk had geleid tot talloze vertalingen en bood inspiratie aan veel schrijvers en kunstenaars door de eeuwen heen. Zijn *Goddelijke Komēdie* bestond uit drie delen: de hel, het paradijs en de louteringsberg. Eerst daalden de gestorvenen af in een gruwelijke hel, dan moesten ze de louteringsberg beklimmen om uiteindelijk in het paradijs terecht te komen. Ze had het gevoel dat ze nu dezelfde weg aflegde. Door zijn werk en door de leer van de Kerk hadden mensen eeuwenlang angst gehad om in de hel te belanden als zondaar. Dat terwijl zijn verhaal vooral ook een lofzang aan de liefde was, aan zijn muze, de liefde van zijn leven, Beatrice Portinari, wiens afstammeling Thomas Portinari in de vijftiende eeuw als bankier voor de Di Medicibank ooit in Brugge zou belanden. Luca's leven was een Goddelijke Komēdie geworden als ze dacht aan wat ze meegemaakt had. Tenminste wat ze zich kon herinneren. De tekst van Dante over het indijken van de polders bevestigde nogmaals haar gevoel dat dit een bijzondere streek was, een streek waar mensen voor een keuze stonden welke kant op te gaan: hemel of hel? Dat er hier meer aan de hand was dan wat de nu gekende geschiedenis ons vertelde. Geschiedenis is nooit wat het lijkt. Zoals Lissewege niet was wat het leek: een ingedommeld, onbelangrijk dorp. Lissewege was het dorp dat ooit aan zee lag en een deel van een haven, het huidige Zeebrugge, bevatte. Meer dan een simpel dorp, waar ooit Heist en Knokke toe behoorden totdat deze parochies zich in de dertiende eeuw afscheidden. Lissewege had echter samen met Heist en Uitkerke de duimen moeten leggen tegenover het 'grote' Brugge wat de toegang naar de zee betrof.

In een negentiende-eeuws boek van Charles-Joseph Degrave had ze gelezen dat de naam Lissewege zou verwijzen naar 'de weg van Ulysses,' de Griekse held uit Troje uit *De Odyssee* die schipbreuk zou geleden hebben op het strand van Lissewege of Ulissewege. Ook

Vlissingen (Ulissegen) en Vlissegem (Ulissegem) zouden hiernaar verwijzen. Dat in Lissewege vroeger een café 'Ulysses' als naam had, was wellicht toeval, net zoals dat absurd klinkende verhaal. Maar stel eens dat de auteur gelijk had? De Portugezen geloven dat Lissabon gesticht werd door Ulysses omdat hun stad tot 64 voor Christus Ulisbona of Olisippo noemde. Portugal, waar de tempeliers tijdens hun vervolging in de veertiende eeuw met rust werden gelaten...

Door deze argumenten van de auteur was ze beginnen twijfelen. Is de verklaring van plaatsnamen zoals wij die nu kennen, de juiste? Vertellen legendes en mythes soms een deel van de waarheid? Eeuwenlang hadden de dorpelingen in Lissewege verhalen verteld over de tempeliers. Of is wat we nu denken valse geschiedenis? Geschiedenis werd bovendien niet altijd opgeschreven en wie schreef, bepaalde wat er genoteerd werd. Lucianus, een Griekstalige Romeinse schrijver uit de tweede eeuw, had bijvoorbeeld zelfs ooit geschreven dat de Belgen en Galliërs zouden afstammen van de Trojanen. Geschiedenis ligt niet voor eeuwig vast, het verleden is zo veranderlijk als een onverwachte storm op zee. Ze had ooit geleerd dat de eerste gekende Nederlandstalige zin een Westvlaamse oorsprong had: *Hebban olla vogala nestas hagunnan hinase hic anda thu, wat unbidan we nu?* ('Alle vogels zijn al aan het nestelen, behalve jij en ik; waar wachten we nog op?'). Hij was geschreven door een Vlaamse monnik in een Engels klooster omstreeks het jaar 1100 omdat hij zijn ganzenveer moest aanscherpen. Dat bleek niet juist te zijn, er waren nog oudere teksten, maar het werd altijd zo verteld, misschien omdat het zo leuk was dat dit de oudst gekende zin zou zijn. Het waren waarschijnlijk twee regels uit een liefdesliedje; de oudste Nederlandstalige lovesong, zou je kunnen zeggen. De oudste zin over een vogel en de liefde. Wat dus niet waar was. Over het verleden moeten we maar geloven wat er ons verteld wordt.

Zij kende haar eigen verleden maar deels, ze moest geloven wat haar verteld werd over haar voorgeschiedenis. Daarbovenop was ze een deel van haar verleden kwijtgeraakt, omdat de coma dat had vernietigd. Wat als haar eigen geschiedenis anders bleek te zijn dan dat

men haar vertelde? Dan kon ook de gewone geschiedenis anders zijn dan gedacht. Zolang niemand een zwarte zwaan had gezien, dacht men vroeger dat er enkel maar witte zwanen bestonden. Luca was juist op zoek naar die zwarte zwaan, de zwarte zwaan van haar eigen verleden, de zwarte zwanen van de geschiedenis. Zij was een stervende zwaan die op tijd gered was.

De dokters vonden het nog steeds verwonderlijk dat ze het overleefd had, en al helemaal dat ze er zo goed van hersteld was. Het had haar wel aan het denken gezet. Sommige dingen zijn zo onwaarschijnlijk dat ze onmogelijk waar kunnen zijn. Toch gebeurden er soms dingen die niemand kon verklaren, zoals haar overleven. Wetenschappers ontdekken dingen die jaren geleden absurd leken, bijvoorbeeld zelfrijdende auto's. Geschiedenis die aangeleerd is, is ook niet altijd wat men dacht, zoals de Guldensporenslag in 1302 die deels een sociale strijd van boeren, ambachtslieden tegen de patriarchen was, deels een strijd van de graaf van Vlaanderen tegen zijn leenheer de Franse koning Filips de Schone. Hendrik Conscience had in zijn roman *De leeuw van Vlaanderen* een loopje genomen met de geschiedenis: de graaf van Vlaanderen voerde volgens hem de strijd aan, terwijl in realiteit onder leiding van Jan Van Renesse, Willem van Gulik en Gwijde van Namen, werd gevochten. Robrecht de Bethune werd op hetzelfde moment met zijn vader Gwijde van Dampierre gevangen gehouden door Filips de Schone. Langs beide zijden spraken de aanvoerders Frans. Geschiedenis is maakbaar. Schrijvers zijn vaak een beetje oplichter of bedrieger.

Er bestonden zo veel verhalen over de schat van de tempeliers, over de Heilige Graal. De oprichters van de tempeliers groeven gedurende negen jaar in de tempel van Salomo, nu de Al Aqsa Moskee, in Jeruzalem die hen toegewezen was door Koning Boudewijn II. Wat ze zochten wist niemand, maar ridders die jarenlang graafwerkzaamheden verrichtten, doen vermoeden dat er iets niet klopt. Na hun terugkomst kregen zij van de paus verschillende privileges die andere ridderorden

niet hadden. In enkele jaren tijd verwierven zij veel eigendommen, net zoals de cisterciënzermonniken. Plus, er was een verband tussen de cisterciënzers en de tempeliers: er waren familiebanden tussen een van de oprichters, André de Montbard en Bernardus van Clairvaux, de toenmalige abt van de cisterciënzers. Bernardus schreef ook de regels van de tempeliers, waarvan het oudste exemplaar bewaard wordt in de stadsbibliotheek van Brugge. Beiden ordes hadden een bijzondere verering voor Maria.

In Lissewege was er een cisterciënzerabdij, Ter Doest, vroeger Thosan of 'alle heiligen' genoemd. Als je het woord Thosan door elkaar husselde, kreeg je 'santho', heilig. Zoals Roma (Rome) omgekeerd 'amor' betekende. De abdij was nu verdwenen, met uitzondering van de dertiende-eeuwse imposante tiendenschuur, een later poortgebouw en abdijskoeve. Lissewege was een halte op weg naar Santiago de Compostella waar ooit duizenden pelgrims vertoefden. In de buurt, in Brugge Sint-Pieters, waren er eigendommen van de tempeliers (het Tempelhof) terug te vinden. Daarom werd er soms naar Lissewege verwezen als het tempeliersdorp. Dus als ze ergens moest beginnen voor haar zoektocht naar de Heilige Graal van de tempeliers, dan moest ze in haar eigen dorp beginnen. Maar wat de Heilige Graal exact was, wist niemand. Was het een kelk, een steen der wijzen of de Ark des Verbonds, een kist met de stenen tafelen van de tien geboden van Mozes? Daarover verschilden de meningen. Volgens de Da Vinci-Code van Dan Brown en enkele andere, vroegere boeken van andere auteurs, was de Heilige Graal het Sang Real, de heilige bloedlijn van nakomelingen van Jezus en Maria-Magdalena.

Wouter had gebeld. Wouter was de wetsdokter waar ze mee samengewerkt had aan het gerechtelijk onderzoek van de zeven hoofdzonden. Hij belde haar geregeld, ze bleef koud en afstandelijk, maar toch bleef hij bellen. Hij had haar gesteund tijdens haar maandenlange revalidatie. Wouter had haar mee uit gevraagd, maar ze had hem opnieuw afgewezen. Want ze wilde alleen zijn, in haar eigen isolement.

Schuur Ter Doest (foto: Daniel Devoldere)

Schuur Ter Doest (foto: The Bruges Feeling by Frank)

Ze was dan wel opgestaan uit de doden, maar dat betekende niet dat ze zich wilde omringen met veel levenden. Zoals Rilke zei: de dood is onze vriend omdat hij ons doet herinneren aan onze verbondenheid met alles wat er bestaat, aan de natuur en aan de liefde. De doden waren nu letterlijk haar vrienden. Hoe meer ze met de dood geconfronteerd werd, hoe levendiger ze zich voelde. Ze moest een luchtje scheppen, een wandeling maken, weg van de waanzin.

Het was al donker. Ze had naar de film *Patser* gekeken op DVD, de trailer van de film had haar altijd al geïntrigeerd. Ze keek omhoog, naar de sterren. Ook nu lieten de tempeliers haar niet los. In Frankrijk zouden kerken liggen ter ere van de Notre Dame, kerken in de vorm van het sterrenbeeld maagd. Bayeux, Rouen, Amiens, Reims, Chartres en Evreux. Een maagd... Bovendien zouden ze geheime bouwkennis uit het Oosten hebben toegepast bij het bouwen van die kerken. Zoals bij de Onze-Lieve-Vrouwkerk van Lissewege heilige geometrie of speciale meetkundige verhoudingen waren gebruikt bij de bouw. Bijvoorbeeld de cijferreeks van Fibonacci (1-1-2-3-5-8-13-21-...) die ook voorkwam in de Da Vinci-code of de gulden snede. Gotische kerken zijn ware stalen van wetenschap, net zoals de Egyptenaren bouwkunst tot een wetenschap hadden verheven. Zowel de tempeliers als de cisterciënzers onderscheidden zich in de bouwkunst. Bernardus van Clairvaux zou ooit gezegd hebben dat God lengte, breedte, hoogte en diepte zou zijn. Deze principes waren ook in Lissewege toegepast. De kerktoeren was in oude lengtematen dertien Brugse roedes hoog, de meter bestond immers nog niet. Dertien was in de dertiende eeuw bij de bouw van de kerk geen ongeluksgetal; omgekeerd dan wat men nu zou denken. Neen, het verwees naar de liefde, specifiek naar Bijbelteksten over de liefde: 1 Korinthiërs 13, het hoofdstuk over de liefde:

Al sprak ik de talen van mensen en die van de engelen – had ik de liefde niet, ik zou niet meer zijn dan een dreunende gong of een schelle cimbaal (13:1) 'Ons resten geloof, hoop en liefde, deze drie, maar de grootste daarvan is de liefde (13:13).

Dat was wellicht de bedoeling van de kerkbouwers.

Sinds ze uit haar coma ontwaakt was, had ze een fascinatie voor Bijbelteksten gekregen. Het waarom was voor haar een raadsel. Zou het met haar doodservaring te maken hebben of was het iets uit haar vergeten verleden? Dat Pieter Aspe in een van zijn boeken de kerktoren beschreef als het toneel voor een passionele moord zal wel toeval zijn. Net zoals de naam van dat boek: *Dertien*. Het getal dertien achtervolgde haar. Er moest een reden voor zijn, het had iets met haar verleden te maken, het wilde echter niet in haar hoofd tevoorschijn komen waarom. Hoe ze ook probeerde.

De kerk van Lissewege viel eeuwenlang onder de Sint-Bertinabdij van Sint-Omaars. Dat had haar altijd verwonderd. Een van de stichters van de tempeliers was Godfried van Sint-Omaars. Achter een pilaar aan de sacristie in de kerk was een Baphomethoofd verborgen: een afgod, een duivel, waarvan de vervolgers van de tempeliers beweerden dat de tempeliers het aanbaden. Baphomet had veel verklaringen, onder andere dat het woord 'wijsheid' zou betekenen. *Abufihamet* of *bafei meitos*, hoofd van wijsheid.

Deze kerk moest dus wel het beginpunt van haar zoektocht naar de Heilige Graal zijn. Waarom had men anders in dit kleine dorp op vijftig jaar tijd zo'n enorme kerk gebouwd? Officieel omdat het een halte was naar Santiago de Compostella, haar buikgevoel zei haar echter dat dit niet de echte reden was. Compostella verwijst waarschijnlijk naar 'veld van de sterren'. Hadden de tempeliers hier ook kerken gebouwd in de vorm van een sterrenbeeld zoals in Frankrijk? Hadden zij hier iets verstopt?

Ze had tijd, tijd om een onderzoek te voeren. Of het nu als vlucht was of uit zelfonderzoek, dat kon haar niet schelen. Haar intuïtie zei dat ze moest starten met deze zoektocht. Ze moest starten waar ze zelf ooit gedoopt was, in haar eigen dorpskerk. Ze rilde, het was koud ... of waren het de overledenen van het dorp die 's nachts over de straten dwaalden die haar een koud gevoel bezorgden? Legendes over ronddwalende

geesten waren er genoeg in het dorp. Posttraumatische stress, of werd ze echt gek? Morgen zou ze toch eens beginnen aan haar dagboek over de gebeurtenissen in haar leven, zoals Barbara had gevraagd. Dat kon haar geheugen opfrissen. Misschien zou ze dan te weten komen waarom het getal dertien belangrijk was. Dat Dante een rol had gespeeld de laatste maanden, dat was het enige dat haar geheugen op een of andere rare manier had onthouden. Voor het overige verdwaalde ze in haar herinneringen als in een onbekend labirint. Tussen de levenden en de doden bestond er een voortdurende uitwisseling via gebed, offers voor de zielenrust van de doden enerzijds en bescherming vragen aan de doden anderzijds. De naam van een overledene vermelden, betekende niet enkel dat de herinnering werd opgeroepen, neen, het maakte dat de overledene aanwezig was. Elke dodenherdenking was een sociale gebeurtenis met als doel de doden en de levenden bijeen te brengen. Daardoor vond ze het logisch dat Dante haar aandacht kreeg. Bij haar waren de overledenen aanwezig, want ze hoorde hun stemmen. Ze zette de radio aan, dat zou de stemmen misschien overstemmen. *Up* van Laura Tesoro zweefde tussen de zuurstof- en CO₂-moleculen in de lucht, ze kreeg een instant geluksgevoel. De tempeliers en hun schat moesten eventjes wachten. Ze moest haar huiswerk maken voor Barbara en over haar gevoelens schrijven, ook een beetje voor zichzelf - al wilde ze dat niet meteen toegeven. Ach wat, ze was blij dat ze nog leefde. Nu kon het alleen maar beter gaan. *Up*.

kerk Lissewege (foto: Bruno Jacxsens)

Baphometbeeld in kerk (foto: Bruno Jacxsens)

DE HEL: SUPERBIA - HOOGMOED - 2 MEI 2018

“Een hart kan niet gezond zijn als het enkel hoogmoed bezit.”

Superbia, Pieter Bruegel, gravure Pieter van der Heyden, Metropolitan Museum New York

Langzaam glijdend door de wind, zo draaiden de windmolens monotoon hun wieken. Hoog torenden ze uit boven de rand van het Boudewijnkanaal. Ze leken op de windmolens die Don Quichote bevocht omdat hij tijdens een van zijn waanideeën dacht dat het ridders waren. Allemaal op één rij wentelden de wieken in een geluidloos lied. Aan de voet van een van hen lag een lijk, of tenminste wat er van over bleef. Het was koud vandaag, winderig voor een dag in mei. Wel toepasselijk voor een moord aan een windmolen.

‘Dag Luca.’

‘Dat is vlug dat we elkaar weer zien, het is nog maar vierentwintig uur geleden.’ ‘Dit wordt een zeer serieuze zaak. Twee moorden op vierentwintig uur.’ ‘Wouter, heb je meer info voor ons over de eerste moord?’

‘Ja, het staat in mijn autopsierapport, maar terwijl we hier toch staan wachten, kan ik je de belangrijkste vaststellingen al vertellen. Het eerste slachtoffer is met zijn gezicht in de modder geduwd tot hij stikte. Er stond ook water in de modder waar hij gevonden is, zowel water als modder is gevonden in zijn longen. Hij is gestorven rond drie uur ‘s nachts. Ik heb ook enkele kneuzingen vastgesteld. Hij was verdoofd, ik wacht nog enkele uitslagen van het toxicologisch rapport af om te weten met welke stof, helaas kan dat nog een tijdje duren. Het slachtoffer is naar zijn vindplaats gebracht, maar op het moment dat de dader hem aan het verstikken was in de modder, is hij terug tot zijn positieven gekomen. Dat verklaart ook waarom zijn handen in de modder geklauwd hebben en waarom er modder onder zijn vingernagels zat. Hij had kneuzingen in de nek doordat iemand hem met kracht heeft vastgehouden. Je moet wel een redelijke kracht hebben om die man volledig in de modder te duwen en te houden. Het werk van één sterke persoon of van meerdere.’

‘Meer dan één persoon?’

‘Het hangt er van af hoeveel kracht de moordenaar had. Een sterke man kan het alleen. Een vrouw acht ik eerder uitgesloten of het moet een echte ‘krachtpatservrouw’ zijn.’

Windmolens langs Boudewijnkanaal

‘Weet je iets meer over die tattoo?’

‘Nee, ik weet niet wat die betekent.’ Wouter wreef met zijn hand over zijn kin, op zijn voorhoofd verschenen denkrimpels.

‘Hoe is die man op de windmolen gekomen, is hij gesprongen of geduwd? Dat zal moeilijk vast te stellen zijn.’

Roberto kwam aangewandeld, vandaag met een rode das. ‘Het slot van de toegangsdeur tot de windmolen is geforceerd. Dus wellicht kunnen we een werknemer van de windmolenmaatschappij uitsluiten. Weten we al om wie het gaat?’

Fie was opnieuw aanwezig, haar lang blond haar glinsterde in de zon. 'De moordenaar doet geen moeite om de identiteit van zijn slachtoffers geheim te houden. Het ging om Caspar Keymolen, de vroegere parlementair die, zoals het vaak gaat in de politiek, een goed betaald postje had gekregen als vicegouverneur bij de Nationale Bank. Een politieke benoeming. Politieke partijen willen altijd macht behouden door belangrijke posten in allerlei instellingen zelf in te vullen.'

'Zijn de moorden aan elkaar gelinkt: is er opnieuw een briefje gevonden of gaat dit om een zelfmoord of een andere moord?' Roberto vroeg wat Luca al wist en wat Wouter bevestigde: 'We hebben inderdaad opnieuw een briefje gevonden met de naam van een hoofdzonde er op: *superbia*.'

'Hoogmoed. Hoogmoed komt voor de val. De ergste hoofdzonde volgens Dante,' zei Roberto vastberaden. 'En een bijbelvers:

Hooghartigheid gaat vooraf aan ellende, hoogmoed komt voor de val.'
(Spreuken, 16:18).

'Er zijn twee dagen gepasseerd, twee moorden, zeven hoofdzonden. Dat betekent wellicht dat we nog vijf moorden mogen verwachten,' rekende Luca uit.

'En wat is dat?' Er was een stuk stof met een leeuwte opgespeld op zijn kostuumvest.

'Ja, wat wil dat nu weer betekenen,' zuchtte Luca? 'Ik word zo moe van die raadseltjes. Omdat hij een politicus was met Vlaamse sympathieën? Of heeft het te maken met Dante, Roberto, jij als Italiaan, weet jij wat Dante heeft met een leeuw? Deze moordenaar gebruikt volgens mij bij alles verborgen boodschappen en symbolieken. Hij laat niets aan het toeval over. Hij wil ons of het grote publiek iets duidelijk maken.'

'Het is niet omdat ik een Italiaan ben en weet dat Dante de *Goddelijke Komedie* heeft geschreven, dat ik een specialist ben.'

'Kan je het dan eens nagaan?'

‘Zou deze leeuw niet gewoon bedoeld zijn zoals we het kennen: een leeuw als verwijzing naar Vlaanderen?’

‘Nee, er zit iets anders achter. Een verborgen boodschap. Dante schreef dat een gedroomd paradijs en een gevreesde hel vaak dicht bij elkaar liggen dan wij denken. Hij leert zijn lezers in de *Goddelijke Komedie* wel dat je nooit moet wanhopen. Een moordenaar wordt uiteindelijk wel gevonden, hoe veel spelletjes hij ook met ons speelt.’

Keymolen werkte bij de Nationale Bank, wiens rol grotendeels overgenomen was door de Europese Bank in Frankfurt. Het centrum van de financiële macht in Europa, waar er vergaderd werd aan een ronde tafel, zoals bij de ridders van koning Arthur. Iedereen aan de tafel van koning Arthur was gelijk aan de ander, niemand was belangrijker en iedereen werd gehoord. Of het er bij de Europese bank of de machtigen der aarde ook zo aan toegaat, weten enkel de aanwezigen. Keymolen stond bekend als een moeilijke man, een beetje megalomaan zelfs. Er bestonden geruchten over intimidaties en bedreigingen. Iemand met veel vijanden, waardoor het aantal verdachten in de financiële wereld steeg.

De ondervragingen in de werkomgeving van Keymolen waren bezig. Roberto en Remy waren de ondervragers van dienst. Remy Pardon woonde in Zwankendamme, een dorp tussen Zeebrugge en Lissewege. Een politiemann met veel ervaring, te oud voor de straat dus had hij gekozen om bureauwerk te doen bij de gerechtelijke. Remy speelde in een muziekbandje Swan Police. Roberto kwam melden dat hij navraag had gedaan bij de Universiteit van Gent over Dante en het verband met een leeuw. Bleek dat Dante in zijn *Goddelijke Komedie* de leeuw symbool liet zijn voor hoogmoed. In ondergeschikte orde voor toorn en heerszucht. De mens zou belaagd worden door drie wilde dieren die symbool staan voor drie hoofdzonden: de wolvin vertegenwoordigt hebzucht, de leeuw hoogmoed en de panter lust. Een leeuw vreest vooral schade aan zijn ego. ‘De leeuw is dus louter symbolisch gekozen door de moordenaar. Zeg welk sapje komt er vandaag aan bod?’

‘Appel-banaan-mango. Het is moeilijk om in de geest van een moordenaar te kruipen. O ja, Wouter heeft ook laten weten dat dezelfde tattoo ook bij dit slachtoffer teruggevonden is. Hebben de ondervragingen nog iets opgeleverd?’

‘Nee, niet echt. De beide slachtoffers kenden elkaar: voorzitter van de raad van bestuur van een bank en een vicegouverneur van de nationale bank, zo groot is de financiële wereld ook niet. We focussen ons nu op potentiële gemeenschappelijke kennissen om te kijken of we op die manier geen aanknopingspunt kunnen vinden. De ondervraging van de secretaresse van het eerste slachtoffer leverde wel nog iets op: in zijn agenda stond er ‘private afspraak club’. Zou onze bankier bij een privéclub op bezoek zijn geweest? Om de katjes in het donker te knijpen? We hebben daarom zijn vrouw ook nog eens gecontacteerd. Ze gaf toe dat hij af en toe een nacht niet thuis sliep. Waar hij dan was, wist ze niet. Blijkbaar hadden ze een soort afspraak dat ze elkaar met rust lieten als ze andere afspraken wilden maken. En zijn vrouw dacht, misschien naïef, dat hij vaak zo laat moest werken bij de bank dat hij soms op zijn kantoor overnachtte.’

‘Was dat zo?’

‘Ja, zijn secretaresse bevestigde dat. Metdepenninge had echter zijn secretaresse ook de opdracht gegeven dat als zijn vrouw ’s avonds of ’s nachts haar zou contacteren, dat ze moest zeggen dat hij op kantoor overnachtte. Dus hij bleef wellicht niet altijd op kantoor.’

‘Hebben we al iets in verband met het gsm-verkeer? Kunnen we al zien bij welke masten ze in de buurt waren?’

‘Nee, het is aangevraagd, maar nog niets ontvangen. Onderzoeksrechter Drogin heeft onmiddellijk het bevelschrift afgeleverd.’ Roberto rolde met zijn ogen, wat hij altijd deed als hij ongeduldig werd. Geduld stond niet in zijn woordenboek. ‘Het buurtonderzoek langs het Boudewijnkanaal heeft niets opgeleverd. Het is een bedrijventerrein waar er ’s nachts niet veel mensen aanwezig zijn. Caspar Keymolen had een vrouw en drie zonen. Uit het gesprek met zijn familie kon niets speciaals opgemaakt worden. Zij dachten dat hij op reis was naar het buitenland,

dus waren ze niet ongerust toen hij een nacht niet thuis was, of dat hij niet aanwezig was op 1 mei. Ook niet toen hij geen contact met hen nam, buiten één berichtje via Whatsapp. Het gebeurde wel vaker dat hij enkele dagen op dienstreis was zonder dat hij dagelijks contact nam. Gewoon af en toe een Whatsappje tussen vergaderingen door. Caspar verzamelde overigens oude munten, die tentoongesteld werden in de Nationale Bank in hun museum. Caspar was wel geen lid van een serviceclub, dus daar is er geen connectie met Frank Metdepenninge. Het was 1 mei zodat zijn medewerkers waren niet ongerust want alles was gesloten door de feestdag. ’

‘Het liefst hebben we morgenochtend onze doorbraak om een volgend slachtoffer te vermijden, maar dat zal moeilijk worden, vrees ik. We hebben tot nu toe nog onvoldoende aanknopingspunten.’ Luca zuchtte, ze stonden nog nergens. Ze zou nog eens bellen naar wetsdokter Wouter, misschien had hij nog nuttige informatie.

‘Hallo Wouter, heb je nog informatie voor mij?’

‘Dat is telepathie, ik was juist van plan je te bellen. Normaal wachten mijn klanten nooit, maar volgens het tempo dat deze moorden gebeuren zal er al snel een wachtrij ontstaan. Ik heb niet veel informatie, vrees ik. Dit slachtoffer had eveneens een gouden munt in zijn mond, hij was dus letterlijk ‘met de penninge’. Hij had ook een P op zijn voorhoofd. Ik heb wel ontdekt dat het tweede slachtoffer een soort van vriesletsels op zijn handen had. Ook zijn oren en neus leken kleine vriesletsels te bezitten alsof hij op een zeer koude plaats is geweest. En niet voor eventjes, het moet toch wel een redelijk tijdje geweest zijn. Daarentegen nam het slachtoffer volgens zijn huisarts bètablokkers en was hij diabeet, wat de mogelijkheid op vriesletsels wel versnelt. Het waren wel oppervlakkige letsels: een witte, koude huid die een omringende roodheid heeft. Het moet pijnlijk geweest zijn. Ik denk niet dat hij onderkoeld was, dat heb ik toch niet kunnen vaststellen.’

‘Vriesletsels? We zijn mei. Het vriest nu niet. Vastgehouden in een koelinstallatie, een koelwagen?’

‘Dat moet wel. Hij is inderdaad vastgehouden want, voor zover ik nu al kon zien, zijn er letsels op zijn polsen die overeen kunnen komen met van die plastieken kabelbinders. Bij het eerste slachtoffer heb ik dat niet gevonden. De doodsoorzaak is de val vanaf de windmolen. Meer heb ik voorlopig niet voor je.’

‘Bedankt Wouter.’

Luca legde haar telefoonhoorn neer. Wouter had iets. Zijn ogen hadden een speciale kleur, bruin, maar geen bruin dat ze al bij iemand anders gezien had. Soms voel je onmiddellijk een klik als je iemand ontmoet. Je weet dat je het goed zal vinden met die persoon. Dat had zij dus met Wouter. Misschien moest ze opdracht geven om bij alle doe-het-zelfzaken in het Brugse te informeren wie er recent plastieken strips had gekocht, maar dat was onbegonnen werk. Bovendien bemoeilijkten al de webwinkels het werk van een speurder. Iedereen kon alles kopen in gelijk welk land via het internet. Je hoefde voor dergelijke strips zelfs niet in een doe-het-zelfzaak te zijn. Al die moorden die ze al gezien had in haar loopbaan ... Soms wilde ze gewoon alles vergeten. Ze begreep soms niet waarom mensen elkaar vermoordden, terwijl ze alles hadden om gelukkig te zijn. Deze zaak was anders. Anders.

Ze werd gestoord in haar overpeinzingen door procureur Baecke die haar om een stand van zaken vroeg. ‘Luca, je weet toch wel dat de druk om dit onderzoek tot een goed einde te brengen hoog is. De procureur-generaal heeft mij al gecontacteerd om hem op de hoogte te houden.’ Machtigen zorgen voor machtigen, dacht Luca enigszins cynisch.

‘Ja, ik ben me ervan bewust. We doen ons best, maar we bezitten weinig aanknopingspunten. We denken dat het een afrekening is in de bankwereld.’

‘Dat zou wel eens kunnen, de bankencrisis heeft misschien wonden geslagen die nog niet geheeld zijn. Er zijn ook een aantal private banken op de vingers getikt door de Nationale Bank, wie weet heeft het daarmee te maken? Of gaat het om een nieuwe bankencrisis die eraan zit te komen, een bank die risicovol bezig is?’

‘Misschien. De bankencrisis heeft het probleem niet echt opgelost, de meeste verantwoordelijken zijn gewoon op post gebleven, zodat een nieuw financieel probleem niet uitgesloten is. Ik ga eens contact opnemen met de Nationale Bank, Febelfin en met de Europese Bank om te kijken of er ergens een probleem is met het toezicht op bepaalde banken in België of dat we daar moeten zoeken.’

‘Commissaris, ik hoop je er wellicht niet aan te herinneren dat het belangrijk is dat je me op de hoogte houdt? Het is wel niet gebruikelijk want onderzoeksrechter Drogin voert het onderzoek, maar er is enige politieke druk om deze zaak snel op te lossen.’

‘Ja, mijnheer de procureur.’ Luca trok een smalend gezicht toen ze het gesprek afbrak. Baecke zou nooit veranderen: zodra er hiërarchie bij kwam kijken, stond hij nog meer op zijn strepen dan anders. Likken naar boven.

‘Luca, wat hoor ik? De procureur heeft rechtstreeks met jou contact genomen over de twee recente moorden?’ Haar baas, Alex Demeyer de gerechtelijke directeur (directeur judiciaire), de ‘dirjud,’ kwam haar bureau binnengestormd. Op het eerste zicht zag hij er slordig uit, terwijl hij in realiteit de meest georganiseerde man was die ze kende, op het obsessionele af. Daar was zij een tegenpool, haar bureau lag altijd vol, onoverzichtelijk. De dirjud wilde altijd alles onder controle houden, het overzicht bewaren. ‘Hoe haalt hij het in zijn hoofd? Dat is nu al de zoveelste keer dat hij informeert over een onderzoek onder leiding van de onderzoeksrechter. Die man volgt de normale informatiekanalen niet.’

‘Wat wil je dat ik doe, het is de procureur?’ Sinds de nieuwe dirjud was aangesteld, waren de werkrelaties niet vergemakkelijkt. Volgens de wandelgangen zou het te maken hebben met het feit dat de dirjud ooit een vriendin had gehad waarop de procureur zijn zinnen had gesteld. Het was ondertussen al twintig jaar geleden, maar toch speelde het nog mee. Alhoewel Baecke kon het toch niet laten om de dirjud te laten weten dat hij nu procureur was en het zich kon permitteren om de gebruikelijke informatiekanalen te negeren.

‘Ja, ik weet het, je kan niets doen. Als de procureur belt, moet je antwoorden. Ik zal hem er over aanspreken, maar of het veel zoden aan de dijk zal brengen, weet ik niet.’ De dirjud haalde zijn schouders op, dit zou een verloren strijd worden. ‘Luca, hou me gewoon op de hoogte als hij belt, welke vragen hij stelt en wat je hem vertelt. Dan is het net alsof hij met mij gebeld heeft en ben ik van alles op de hoogte. Bedankt!’ En weg was hij. Aan zijn voetstappen was te merken dat hij misnoegd was.

Het was de zoete inval want Roberto kwam binnen. ‘Wat had die op zijn lever?’

‘Je weet wel, Baecke.’ Meer moest Luca niet zeggen, iedereen wist hoe de vork aan de steel zat, dus Roberto vroeg niet om meer uitleg.

‘Luca, het gsm-verkeer van het eerste slachtoffer is binnen. Hij heeft wel zijn gsm volledig uitgeschakeld op de ochtend van 1 mei, dus we weten niet waar hij naartoe is gegaan. De rest van het gsm-verkeer wordt geanalyseerd. Samen met de Whatsapp- en Messengercommunicatie.’ Dat was het eerste goede nieuws dat ze gekregen had. Ze zag een lichtje aan het eind van de tunnel want nu zou het niet lang meer duren om verbanden te kunnen leggen tussen de twee slachtoffers. *Believe* van K’s Choice stopte niet met zingen in haar hoofd.

Boudewijnkanaal Lissewege (foto: Daniël Devoldere)

HET PARADIJS: STEMMEN UIT HET VERLEDEN - NOVEMBER 2018

“Zonder verleden, geen heden.”

Ter Doest met zicht op de plaats waar ooit een molen stond
(foto: Johan Desmedt)

Yskoud was het, regenachtig. Ze huiverde. Gisteren was het nog dertien graden. Ze overwoog een wandeling door het dorp, dat kon voor inspiratie zorgen voor haar verhaal van de tempeliers. Ze had getwijfeld om haar zoektocht verder te zetten. Ze voelde zich soms gevangen in het duister van haar hoofd. Ieder mens vertoont verstoord gedrag. Aan iedereen is er wel iets afwijkends. Normaal bestaat niet, niemand is normaal. Diep van binnen zat in iedereen iets verborgen, iets duisters of iets moois, iets wat de meeste mensen weten onder controle te houden. Tot ze iets traumatisch beleefden. Zoals bij haar. Er was iets veranderd. Ze had zoveel aan haar hoofd: de dromen waren nog altijd niet gestopt, net als de geesten die ze meende rond haar te voelen en te horen. Alsof wanneer ze aan een gestorvene dacht, de werkelijkheid veranderde en die persoon terug tot leven kwam om tegen haar te praten. Tijd leek daardoor zo irrealistisch. Maar eigenlijk was de tijd dat ook: als je jong bent, ben je optimistisch en blij, hoe ouder je wordt, hoe meer je de duisternis en de horror rondom jezelf ziet, zoals zij op haar werk. Ze kon niet meer tegen de horror, het kwade in de mens dat haar op haar werk omringde.

Uiteindelijk had ze toch open kaart gespeeld met Barbara in een van de wekelijkse gesprekken. Dat ze geesten voelde en hoorde. Dat haar gedachten ze tot leven bracht. Barbara dacht dat haar hoogsensitiviteit een rol kon spelen. Sommige hoogsensitieven zijn heldervoelend wat wil zeggen dat ze de gevoelens van een ander oppikken of zelfs overnemen. Ze vangen gemakkelijker prikkels, energie of gevoelens op dan andere mensen. Zo voelde zij het sterk aan als er op een bepaalde locatie ooit iets ergs gebeurd was, als er ergens spanning hing, of als iemand in de put zat. Juist voor die reden vermeed ze grote mensenmassa's. Hoe dieper je fysiek zit, hoe gevoeliger. Maar het opgelopen trauma kon ook een trigger zijn voor psychotische stoornissen, had Barbara gezegd. Het onderscheid is niet altijd zo duidelijk te maken. De stemmen die ze meende te horen, de geesten van overledenen die ze voelde ... Het paste allemaal in het plaatje.

Maar Barbara had geen ervaring met iemand die in coma had gelegen en een bijna-doodervaring had gehad.

‘In tegenstelling tot wat veel mensen geloven, ben ik er wel van overtuigd dat er veel dingen zijn die we niet rationeel kunnen verklaren.’ Barbara had dit tegen haar gezegd, juist voordat ze haar spreekkamer uitstapte. Het was een geruststelling, Barbara wist het ook niet. Zalig zij die zichzelf en de wereld in vraag durven te stellen.

Luca was er zelf van overtuigd dat wat zij tegenkwam, hetzelfde was als wat Spiderman was tegengekomen: een beet van een spin en hij werd zelf een spin. Overleden mensen zien tijdens een coma en ze daarna blijven horen en voelen. Dat was haar idee, maar ja, zij was geen psycholoog. Ondertussen herinnerde ze zich de eerste moord van het onderzoek van de zeven hoofdzonden. Haar moeder had haar gezegd dat je soms beter niet wroet in je verleden, want sommige dingen worden beter vergeten. Toch wilde zij niet vergeten, ze wilde weten wat er met haar gebeurd was, ze wilde het zwarte gat opvullen dat zich in haar geheugen genesteld had. Door het schrijven waren de herinneringen aan de eerste moorden uit haar spreekwoordelijke pen gevloeid. Alsof ze uit een diepe waterput langzaam terug naar de oppervlakte dreven. Ook dankzij Wouter die haar thuis was komen opzoeken. Hij had de gaten in haar geheugen opgevuld over de eerste moord, maar Barbara had gezegd dat hij niet te veel mocht vertellen. Dus vulde hij enkel aan wat ze zelf had ontdekt. Nu begreep ze haar ontstane fascinatie voor Bijbelverzen. Ze had zelfs even overwogen om haar boek over de tempeliers te beginnen met ‘In den beginne was het woord,’ zoals het evangelie van Johannes begon, maar had er van af gezien. Het gedicht *Het schrijverken* van Guido Gezelle was een tweede optie geweest.

Haar broer Diederik kwam haar halen om een wandeling te maken, of toch een wandeling in de kilte. Ze hadden nooit zo’n nauwe band gehad, ze hoorde hem soms weken niet, maar sinds de coma, sprong hij toch elke week eens binnen. Zoals altijd deed hij luchtig en probeerde hij haar op te vrolijken. Serieuze gesprekken over gevoelens ging haar

broer altijd uit de weg. Ze nam het hem niet kwalijk, het is moeilijk om te begrijpen hoe iemand zich voelt in haar situatie. 'Ha zus, hoe is het ermee? Klaar om een wandeling te maken? Kan je nog inspiratie op doen voor je boek? Je ziet er goed uit.' Als je er goed uitziet, denkt iedereen dat alles goed gaat, dacht Luca. 'Heb je nog iets ontdekt in verband met je zoektocht naar de Heilige Graal van de tempeliers?'

'Ik lees vooral veel. Ik blijf ervan overtuigd dat hier in de streek iets te vinden moet zijn. Velen schrijven dat de tempeliers hun schat in veiligheid brachten met hun schepen richting Schotland, maar wie zegt er dat de schepen of een deel van de schepen niet afgeweken zijn richting onze kust of het Zwin opgevaren zijn? Vlaanderen was opstandig geweest tegen Filips de Schone, gesteund door de tempeliers.'

'Ben je nu niet veel aan het speculeren?'

'Misschien... Wellicht wel, het lijkt een absurde hypothese die nergens op berust, maar levert wel een mooi verhaal op. Ken je het begrip synchroniciteit?'

'Nee, wat is dat?'

'Synchroniciteit betekent dat je dingen tegenkomt die toeval lijken, maar waarbij je je afvraagt of het wel toeval is. Bijvoorbeeld je ruimt je kast op en je vindt een klasfoto. Een uur later wordt er aan je deur gebeld en staat er een oude klasgenoot voor je die je al jaren niet gezien hebt. Of je leest overdag een reisboek over Nepal en 's avonds zie je op televisie een reportage over Nepal, terwijl een uur voordien je moeder spontaan vraagt om een gift te storten aan een Brugse lokale vereniging die jaarlijks naar Nepal gaat. Dergelijke dingen: ze lijken toevallig, maar zijn ze dat ook? Of zijn het gebeurtenissen die een betekenis hebben? Op dit moment heb ik veel last van synchroniciteit. Dingen of gebeurtenissen die te veel voorkomen om nog toeval te zijn.'

'Ben je zeker dat het niet gaat om dingen die fake zijn, zoals de advertenties die Facebook of het internet toont maar enkel gebaseerd zijn op je surfgedrag? We denken misschien dat het toeval is, maar we worden gemanipuleerd. Maar wat heeft dat allemaal te maken met je zoektocht naar de Heilige Graal van de tempeliers?'

‘Je weet dat ik nogal veel naar bibliotheken ga, schatkamers van kennis en fantasie. Toevallig had ik een boek uitgeleend uit de bibliotheek met als titel ‘Het leugenverhaal’ van Corinne Kisling en Paul Verhuyck. Het is een fictieboek over een uitgever die terugkeert naar zijn geboortedorp Graauw in Zeeuws-Vlaanderen. Mensen zijn er op zoek naar een schat. En je raadt het nooit: het gaat over de graal. Het dorp heeft ook ondergrondse gangenstelsels.’

‘En? Wat is er daar speciaal aan?’

‘Over Lissewege bestaan er al eeuwenlang verhalen over ondergrondse gangen. Zelfs tijdens interviews van oude Lissewegenaars in de jaren ‘70 vertelden de dorpsbewoners dat bij het graven van het Boudewijnkanaal tussen Brugge en Zeebrugge in het begin van de twintigste eeuw ontdekte tunnels gewoonweg zijn dicht gegooid.’

‘Dat wil nog niets zeggen. Je hebt veel dorpen met verhalen over ondergrondse tunnels.’

‘Ja, maar in Graauw had de abdij van Ter Doest uit Lissewege eigendommen, zoals ze eigendommen had in andere delen van Zeeuws-Vlaanderen. Die eigendommen worden vermeld in het boek. Wat als de monniken van Ter Doest een rol hebben gespeeld in het verbergen van de schat van de tempeliers? Een kar met iets wat niet mag gezien worden, is snel weggestopt in die enorme schuur. Lissewege lag toen ook aan zee, dus een schip kon gemakkelijk aanmeren. En als de zee te ruw was, had je nog het Zwin, met Monnikerede, een haventje dat nu verdwenen is omdat Napoleon besloten had om de Damse Vaart uit te laten graven, waarbij ook Damme werd verminkt. De monniken van Ter Doest gingen om hun vis in Monnikerede.’

‘Wat je zegt is niet onmogelijk, maar is het niet allemaal nogal vergezocht? Je kan er altijd een fictieverhaal over schrijven, dat zou je wel kunnen doen. Maar hoe gaat het nu met je?’ De laatste vraag kwam er aarzelend uit. Diederik vroeg nooit hoe het met haar was als hij pas toekwam, het duurde altijd eventjes. Het was alsof er eerst nog over koetjes en kalfjes moest gepraat worden, vooraleer hij durfde te vragen hoe het was. Antwoordangst noemde ze het: de angst die velen

bezitten om aan zieke mensen te vragen hoe het met hen gaat. Bang voor het antwoord.

‘Ik heb nog altijd last van angstdromen waarbij ik zwetend, rillend wakker wordt en alles herbeleef. Tenminste wat ik nog weet. Ik weet wel al ondertussen met welk moordonderzoek ik bezig was toen ik neergeschoten werd. Meer niet.’ Luca haar stem sloeg over. Als iemand met belangstelling naar haar vroeg, kon ze moeilijk verstoppen dat het huilen haar nader stond dan het lachen. Zij, de stoere politieflik, barstte nu soms in tranen uit in een simpel gesprek. Nee, ze zou niet terugkeren naar haar werk.

‘Niets forceren.’

‘Ja, dat zegt mijn psycholoog ook. Zeg, er is één klassiek muziekstuk waarvan ik sinds ik ontwaakt ben uit mijn coma, steeds de melodie hoor, maar ik weet niet om welke muziek het gaat... Kan jij me helpen?’

‘We hebben heel de dag muziek laten spelen met het idee dat het je kon helpen om wakker te worden. Zowel moderne als klassieke muziek. We zagen dat je bij twee liedjes reageerde: een liedje van Loreena Mc Kennit, waarvan de naam me nu ontsnapt en *Rise Up* van Andra Day Helpt dat je? Zeg, het is wel koud vandaag.’ Diederik sloeg zijn arm om haar heen. Misschien was zijn opmerking over de koude gewoon een excuus om haar te omarmen, want dat deed hij praktisch nooit. Haar broer was een ‘stoere’ kerel, knuffelen was voor watjes.

‘Wist je dat Dante de hel omschreef als een ijskoude plaats?’

‘Dante, die naam moet je iets doen, want in je coma reageerde je er al op?’

‘Niet verwonderlijk, Dante had iets te maken had met het moordonderzoek waar ik mee bezig was. En in mijn hoofd moet ik steeds aan koude denken. Ik kan er niet goed meer tegen. Het komt ook terug in mijn dromen: dat ik moet vluchten omdat ik het ijskoud heb, dat ik dreig te bevriezen. Raar en verwarrend allemaal. Deze streek werd in de middeleeuwen geassocieerd met een ijskoude plek, het verre Noorden, de hel. Moerassig, ontoegankelijk, de bevolking moest vechten tegen de overstromingen ... gelijkgesteld met de hel dus. Het is dan ook niet

te verwonderen dat je parochies had met namen als Koudekerke (bij Heist), Heist of zoals men vroeger scheef Heis zonder 't'. De 'h' werd vaak niet uitgesproken dus eigenlijk werd er 'Eis' gezegd: ijs. Voor 1249 waren deze parochies zelfs Lisseweegs grondgebied. Veel plaatsnamen hier verwijzen naar koude.'

'Nu weet ik tenminste hoe het komt dat de West-Vlamingen de 'h' en de 'g' hetzelfde uitspreken, het is een erfenis uit de middeleeuwen. Dus wij hebben onze roots niet verloren. Laten we eens middeleeuws doen en eens goed gaan eten in een warm restaurant, lijkt dat je iets?'

Ze was terug thuis. In de warmte. Het bezoek van haar broer had haar deugd gedaan. Op de terugweg had ze opgemerkt dat de kerktoren twaalf rode luikjes had en vroeger één toegangspoort: dertien. Opnieuw dat getal. Waarom kwam dat altijd maar terug? Dante dat wist ze al, maar waarom ze altijd maar aan koude en dertien moest denken, dat was haar een raadsel. Dante had overigens paus Clemens V die samen met Filips de Schone de vervolging en veroordeling van de tempeliers had helpen bewerkstelligen, in zijn boek naar de ijskoude hel gestuurd. Ze had nog enkele uurtjes gelezen op zoek naar aanwijzingen voor de schat van de tempeliers. Ze was in het luchtledige aan de zoektocht begonnen. Gewoon zo, vanuit het niets. Eén van de aanknopingspunten met deze streek die ze had gevonden, was dat een van de eerste verhalen over de Heilige Graal geschreven was door Chrétien de Troyes in de twaalfde eeuw. Troyes was de oorspronkelijke zetel van de tempeliers en van de graaf van Champagne, een van de pleitbezorgers en beschermheren van de tempeliers. In 1125 sloot de graaf van Champagne zich zelfs aan bij de tempeliers. Troyes lag dicht bij het geboortedorp van Hugues de Payens, de eerste grootmeester van de tempeliers, die een neef was van de Graaf van Champagne. In de Champagnestreek werden jaarmarkten georganiseerd, de belangrijkste samenkomsten voor handel in de middeleeuwen. Chrétien de Troyes had de gravin van Champagne als beschermvrouw, maar schreef zijn verhaal over de Heilige Graal in opdracht van Filips van den Elzas,

Graaf van Vlaanderen op basis van een mysterieus manuscript dat hij van Filips zou gekregen hebben. Diederik van den Elzas, de vader van Filips, kende de tiende grootmeester van de tempeliersorde goed: Gerard de Ridefort, die zoals zijn naam het zegt uit Ruddervoorde kwam. Een cisterciënzermonnik heeft in de twaalfde eeuw *La Queste del Saint Graal* geschreven waarin de kelk deze van het Laatste Avondmaal is. Galahad is een riddermonnik, geen gewone ridder. Als in dat verhaal de ridders van het hof van Koning Arthur vertrokken op avontuur, dan ging ieder het bos in op het punt dat zij gekozen hadden, daar waar hij het minste licht zag en geen pad vond. Ter Doest was een cisterciënzerabdij waar monniken ijverig schreven. Dat was een tweede aanknopingspunt. Wat weinigen wisten, was dat Jacob van Maerlant, de bekende schrijver uit Damme, ook een verhaal over de Heilige Graal geschreven had. Jacob van Maerlant zou vaak verbleven hebben in de bibliotheek van Ter Doest. Opnieuw aanknopingspunten met deze streek. Toeval of toch niet? De verhalen over de Heilige Graal werden verspreid door de troubadours die met muziek en verhalen de mensen entertainden. Ze besloot haar zoektocht te laten voor wat het was en te gaan slapen. De wandeling had haar afgemat. Fysiek was ze toch minder dan ze dacht. Of het was het haar been die haar parten speelde. De koude deed haar de oude beenwonde bovendien nog eens extra voelen.

Ze had er zelfs een kaart bijgenomen, opgehangen in haar thuisbureau om te kijken op welke plaatsen de tempeliers ooit gesignaleerd waren in het oude Vlaanderen. Toen was haar iets speciaals opgevallen. Lissewege lag in het verlengde van Glastonbury, de mythische plaats van koning Arthur en tovenaars Merlijn die soms ook verbonden wordt met verhalen over de Heilige Graal. Toen ze over Glastonbury las op internet, zag ze een foto van Glastonbury Tower. Hij leek een miniversie van de kerktoren van Lissewege, alhoewel later gebouwd.

Een beetje verder, op ongeveer dezelfde hoogte lag Stonehenge, bekend om zijn prehistorische steencirkel die vermoedelijk iets te maken had met een dodencultus. Jacob van Maerlant, de middeleeuwse schrijver uit Damme, had geschreven over Stonehenge als een kerkhof, de 'dans

Jacob van Maerlant (foto: Dienst van toerisme Damme)

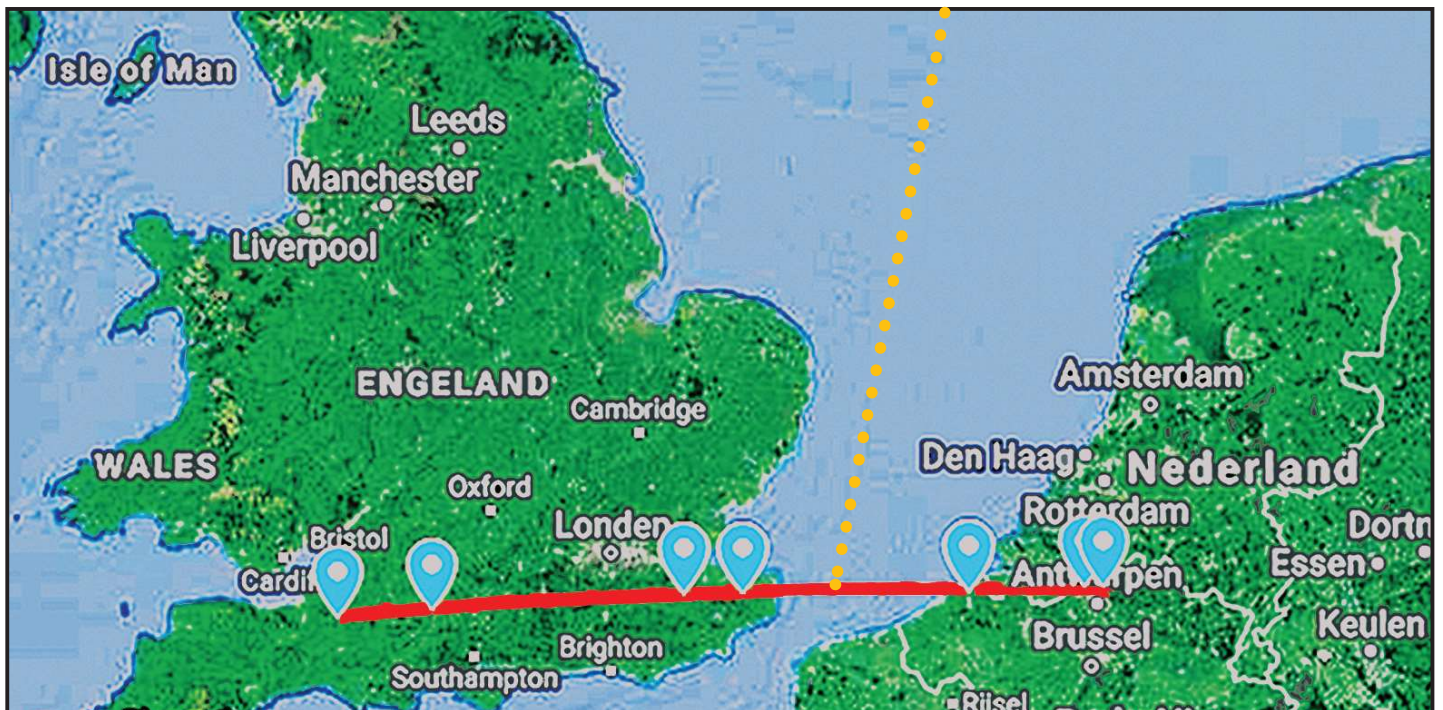
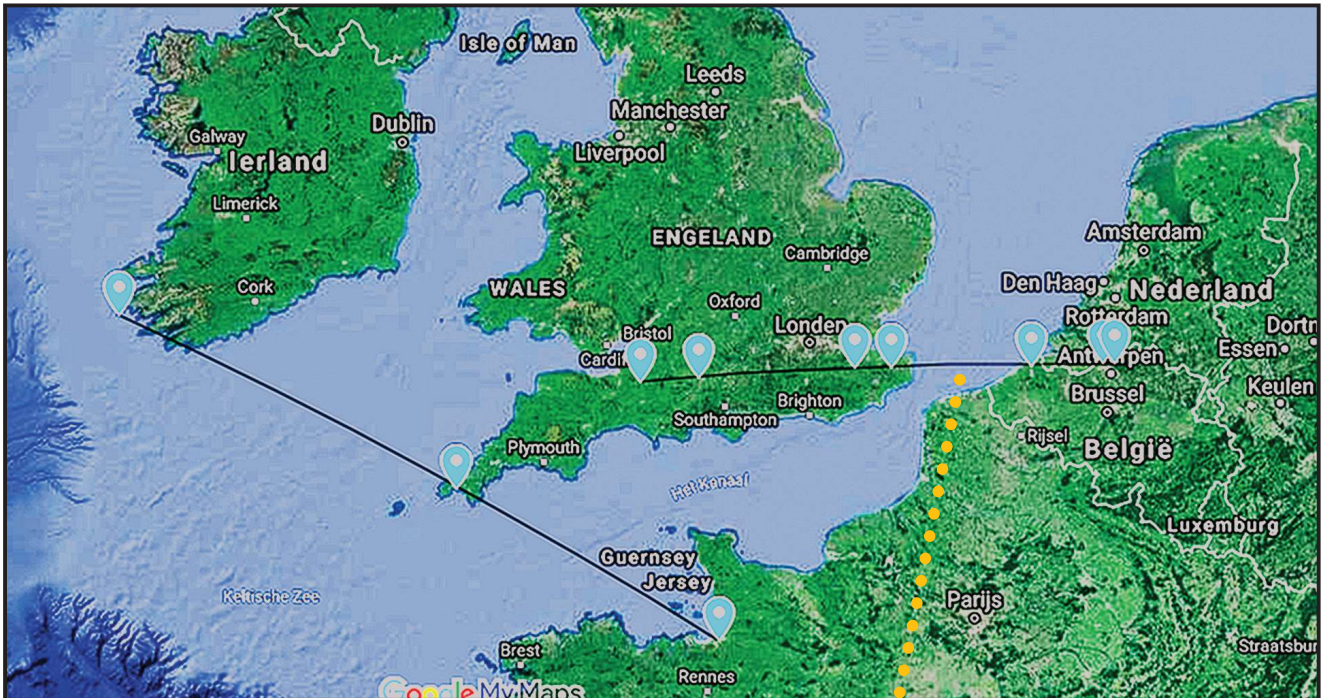
van reuzen,' in een verhaal waar hij beweerde dat Merlijn Stonehenge zou hebben gemaakt. In Stonehenge lagen volgens Maerlant ridders begraven die valselijk verraden werden toen zij op wettige wijze een samenkomst tegen Saksen belegden.

Nog verder had je Maidstone en daarna Canterbury, de hoofdstad van de Keltische, Christelijke en later Anglicaanse religie. Was dat de reden waarom er in Lissewege een kerk was gebouwd?

Oude volkeren geloofden in energielijnen die over het aardoppervlak liepen. Op deze plaatsen werden heiligdommen gebouwd omdat de gelovigen moesten voelen dat ze op een speciale plaats waren. De Chinezen kenden drakenlijnen, de Aborigines droomlijnen, de Inca's Nazcalijnen en de Ieren hadden hun verhalen over elfenpaden. We weten vandaag nog niet alles over wat zich onder het aardoppervlakte bevindt, dus het uitsluiten kon je niet.

Hadden de oudere bewoners in deze contreien ook dergelijke kennis? Veel katholieke kerken waren gebouwd op plaatsen waar er vroeger al een heiligdom was. Het enige wat ze zeker wist, was dat ze altijd een speciaal gevoel had als ze in de kerk in Lissewege rondliep. De kerk zou gebouwd zijn op een vroegere heidense plaats ter ere van Nehallenia, een godin die altijd wordt afgebeeld met een hond. De hond was een verwijzing naar de mythische hellehonden. De naam Nehallenia deed haar om een of andere duistere reden altijd denken aan de hel. Op beelden die van Nehallenia gevonden zijn, zoals in Domburg (Zeeland, Nederland), stond er soms een letter D ("dood"?) en een letter B (baren, barque). Ze was zowel vruchtbaarheidsgodin als godin van de zeelieden, want aan haar voeten kon je soms ook een schip zien, naast appels of de hoorn des overvloeds. De zee, mysterieus, altijd golvend, soms stormachtig, soms kalm en verleidend. *De Zji* van de Ertebrekers had een zomer lang de lokroep van de zeegoden vertolkt. De aantrekkingskracht van de zee, waardoor mensen er uren voor over hadden om in de file te staan was soms onverklaarbaar. Veel gepensioneerden kwamen er wonen. Wat was dat toch met de zee? Was het gewoon de zee of was het iets anders?

Sint-Michaëlsleylijn : Sint-Michaels Skellig (Ierland), Sint-Michaels Mount (Engeland) en Mont-Saint-Michel (Frankrijk)

Glastonbury - Stonehenge - Maidstone - Canterbury - Lissewege -
Doel - Kapellen

Water was belangrijk, de bron van alles. De kerk van Lissewege stond op een waterbron, je zag de kerkpilaren vaak vochtig worden tot halverwege, afhankelijk van het weer. Volgens de officiële uitleg was op de plaats waar de kerk gebouwd was ooit een Mariabeeld gevonden door vissers uit Heist. Iedereen kent wel een legende over Mariabeelden die gevonden werden in een vijver. Toch was er hier iets anders, ze voelde het. Het werd haar ingefluisterd. Een van de meest befaamde kerken die met de tempeliers in verband werd gebracht, de Notre Dame van Chartres in Frankrijk, stond op een ondergrondse waterstroom. Was het daarom dat in de kerk van Lissewege drie deksels van waterputten in de vorm van een gelijkbenige driehoek te zien waren in de vloer? Wie op een van de waterputten aan de zijkant, aan het begin en het einde van de kruisweg, stond, kon iemand die op de waterput in het midden stond, niet zien. Lag er een waterstroom verborgen of waren het gewoon regenputten of plaatsen om water te nemen indien er brand zou zijn? Ze keek naar een foto van het gouden Mariabeeld, een zittende Maria met Jezus die een appel toonde. *Sedes sapientiae*, zetel van wijsheid, was de naam voor zo'n houding. Haar deed de appel vooral denken aan de appel van Isaac Newton die op zijn hoofd viel waardoor hij de wet van de zwaartekracht ontdekte in het jaar waarin bij Ter Doest een Mariakapel werd gebouwd.

De platte kerktoren bleef haar fascineren. Dat het oude jacht van Jacques Brel, de Askoy II op het vroegere grondgebied van Lissewege lag om gerestaureerd te worden, was logisch voor een zanger die gezongen had over 'Le plat pays'. Voor de platte kerktoren had ze een bijkomende betekenis gevonden, na enig opzoekwerk. In de Bijbel (Genesis 28:12) kwam een visioen voor van Jacob waarbij hij engelen op en neer ziet gaan via een ladder, een trappenhuis. Kerktorens zouden er naar verwijzen als Jacobs ladder. De verbinding tussen hemel en aarde. Kerktorens werden in het westen gebouwd. Een vergelijking met de Egyptenaren was niet ver weg: de Egyptische farao steeg in het westen via een ladder naar de hemel langs 13 ringen om de eeuwigheid

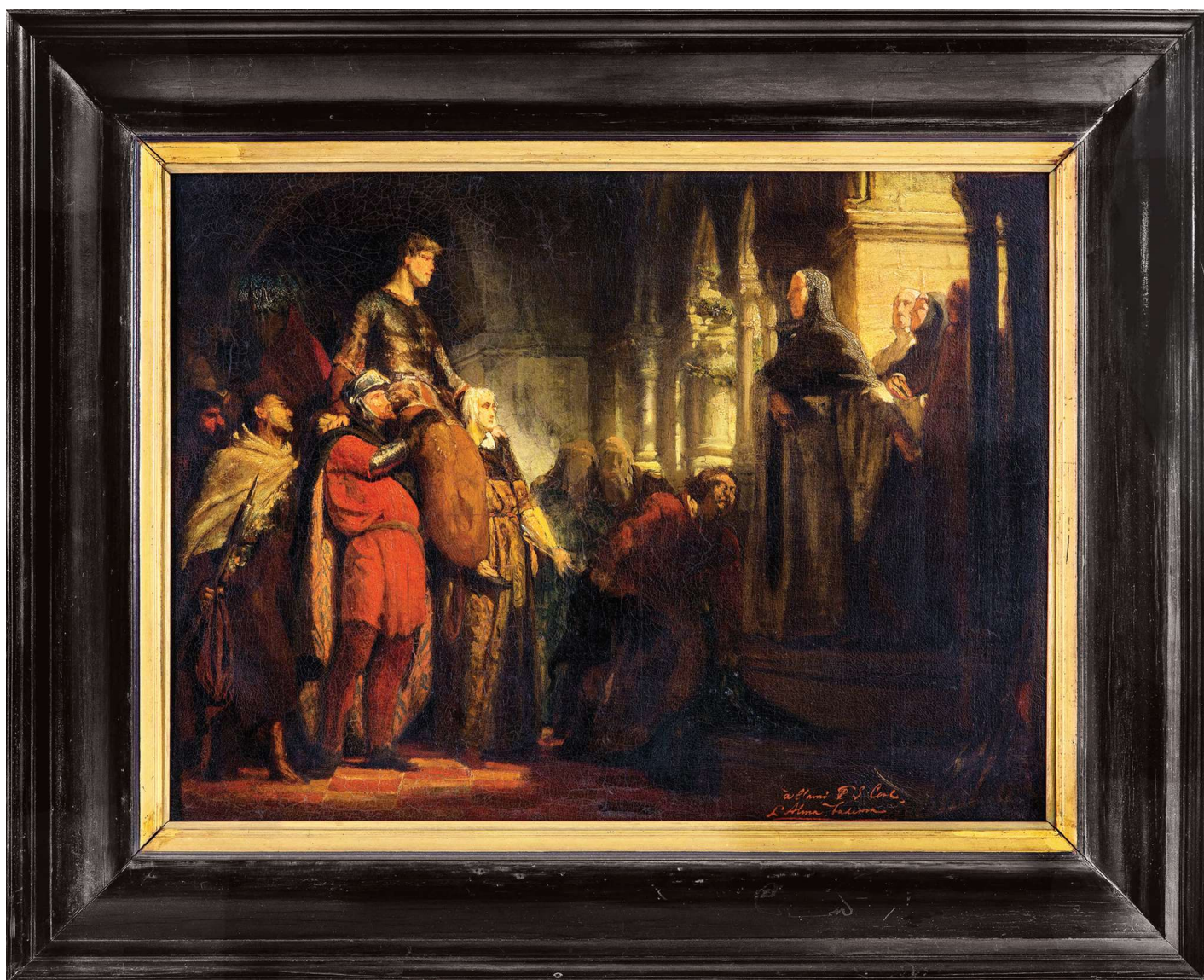
te bereiken. Op de piramide die op het dollarbiljet van Amerika staat, zijn er 13 regels. De getallen van het Bijbelvers over de Jacobs ladder samengeteld ($2+8+1+2$), was opnieuw dertien. Een kerktoren die plat was die je kon beklimmen, was het mooiste symbool om te verwijzen naar dat visioen. Dichter bij de engeltjes kon je niet geraken in de geest van de middeleeuwse mens. Bijbelverzen, dertien, gedachten rond dood, geesten, zonde, wat was er met haar aan de hand? Het onderzoek van de kerk hielp haar niet verder in haar zoektocht naar de schat van de tempeliers. Het overtuigde haar alleen van het feit dat het onbelangrijke Lissewege een geheim verborg. En dat zij hulp nodig had.

Lopen. Ze moest lopen, de ziel uit haar lijf. Niet naar het licht, maar weg van de honden die haar achtervolgden. Hun tanden blonken, kwijl liep uit hun bek. Op het moment dat de honden haar grepen, schoot ze hijgend wakker. Deze nachtmerrie had ze nog niet gehad. Achtervolgd door de honden van de hel, de hellehonden van de Noorse mythologie. Hella was de dochter van de Noorse God Loki die het koninkrijk van de doden bestuurde. Wanneer zouden deze nachtmerries stoppen? Zouden ze ooit ophouden? Kwam het door haar opzoekingen rond Nehallenia en haar hond? Of door Damme met zijn eeuwenoude legende over de duivelshond? De inwoners van Damme, vroeger Hondsdamme, voerden een dagelijkse strijd om hun land te beschermen tegen het stijgende water. Zij bouwden dijken. Op een zekere dag hoorden ze een gehuil dat door merg en been ging. Een duivelshond joeg de bewoners de stuipen op het lijf gedurende drie nachten. Er brak een hevige storm los, waardoor de dijken het water niet konden tegenhouden. De duivelshond bracht het noodlot naar hun dorp. De bewoners jaagden op de duivelshond tot zij hem gevangen hadden. Ze doodden hem en wierpen zijn lijk in de bres in de dijk. Damme was gered. Dante zat er dan toch niet ver naast met zijn dam in deze streek die de verdoemden en de gelukzaligen van elkaar moest scheiden. Was Damme voor Dante de dam tegen de hel? Er was een gelijkenis met het verhaal van de Griekse *Odysee* waar een dode eerst een kuil moest graven op de

plaats waar de hellehond de wacht houdt voor Hades, de God van de onderwereld. Slechts nadat de kuil gegraven was, konden de doden naar het dodenrijk gaan.

Ze was uit bed gestapt om naar buiten te kijken, naar de onbereikbare sterren. Dante had elk deel uit zijn *Goddelijke Komēdie* beëindigd met een vers waarin het woord 'sterren' stond. Waar was de ster die haar nooit zou verlaten? Ze wist nu dat de doden niet enkel een ster waren, maar zich nog onder de levenden bevonden om te gidsen. De sterren waren een gids om te navigeren in de oudheid, zoals de doden haar nu gidsten. Hmm, was er in deze streek een sterrenbeeld te vinden zoals in Frankrijk? De Egyptische piramides waren gebouwd volgens de stand van de sterren en de zon, de stenen van Stonehenge stonden volgens de zonsopgang op specifieke data, de meeste kerken zijn gebouwd met hun koor naar het oosten waar de zon opkomt en in de kerk van Chartres met zijn verborgen symboliek scheen op midzomer, 21 juni, de zon op het middelpunt van het labirint dat in de kerkvloer verwerkt zat. Is het dan zo gek om te onderzoeken of er buiten in het noorden van Frankrijk nog kerken in de vorm van een sterrenbeeld staan? Ze had een dubbele zoektocht: op zoek naar een schat en een ster. *De hemel stond vol sterren* zong Johan Verminnen ooit. Ze had het koud en kroop snel terug in bed. Koude ... sinds ze zo dicht bij de dood was geweest, liet de koude haar niet los. Ze had ergens gelezen dat plaatsen waar het koud is en niet warm wilt worden, of het plots koud krijgen als je ergens binnen komt, te maken kon hebben met de aanwezigheid van geesten. Ze haalde zich iets in haar hoofd, had ze waanideeën of voelde ze werkelijk geesten? Had ze door haar bijna-doodervaring inderdaad een soort zesde zintuig ontwikkeld, zoals in de film *The Sixth Sense*? Ze kon niet slapen, ze durfde bijna niet te slapen of te ademen. *La cathédrale* van Jacques Brel teisterde haar hoofd. Ze moest rustig blijven, ademen. Ze droomde soms zo raar. Over dingen die in een ver verleden gebeurd waren. Ze zat vast in het mysterie van de dood, van de geesten die haar omringden, en in zichzelf.

HET VERLEDEN: 13 OKTOBER 1328

De triomfantelijke terugkeer van Willem van Saeftinghe naar de abij van Ter Doest, 1859 - Lawrence Alma-Tadema,
Fries Museum, Leeuwarden, bruikleen Drents Museum, Assen

Er was zware storm op zee, de tocht was gevaarlijk geweest, maar ze hadden geen keuze. De Noordzee was een verraderlijke zee, met onverwachte zandbanken en stromingen. Maar nu waren ze eindelijk aangekomen in Monnikerede, een haventje langs het Zwin. Het was oktober 1307. Tien dagen geleden had Wouter die Grote bevel gekregen van de grootmeester van Vlaanderen, Goswin van Brugge, om zich onmiddellijk naar de tempel in Parijs, het hoofdkwartier van de tempeliers, te begeven. Hijzelf, afkomstig uit Damme, was al jarenlang tempelridder. De orde van de tempeliers was rond 1120 gesticht door negen ridders. Ze verbleven negen jaar in de tempel van Salomo in Jeruzalem. Officieel om pelgrims te beschermen, er deden echter geruchten de ronde dat er gedurende die negen jaar enkel gegraven werd naar een schat. Paus Innocentius II had hun ridderorde voorrechten gegeven: ze waren enkel aan de paus verantwoording verschuldigd en mochten tienden innen. In enkele jaren tijd hadden ze in heel Europa eigendommen verworven; ze leenden geld aan koningen en beschermden pelgrims op weg naar Santiago de Compostella of Jeruzalem. Ze waren een van de machtigste ridderordes in het Westen.

Alles was nu echter veranderd. De commandeur van het baljuwschap Vlaanderen had Wouter die Grote bij zich geroepen, laat op de avond in de tempel Baelst in de buurt van Brugge. Wouter kwam net terug van een opdracht en had nog geen tijd gehad om zijn monnikenpij aan te trekken. Zijn lange witte mantel met het rode kruis wapperde bij elke voetstap. Met zijn helm onder de linkerarm, klopte hij op de zware houten deur. De commandeur zat te drinken aan het hoofd van de grote tafel waaraan ze vaak bijeenkwamen. Op de tafel lag een brief die het zegel van de grootmeester van de tempeliersorde droeg. Een gebedssnoer was achteloos neergelegd naast de karaf rode wijn die de kandelaars op tafel flankeerde.

Goswin had als commandeur van Vlaanderen Pieter Ute Zacke opgevolgd, over wie geruchten de ronde deden dat hij het niet te nauw nam met een aantal zaken. Hij werd zelfs van machtsmisbruik

verdacht omdat hij was tussengekomen om enkele misdrijven niet te laten vervolgen. Goswin stond recht. Hij wandelde traag naar een raam dat gesloten was met een zwaar houten luik tegen de ijle koude die langzaam de winter met zich meebracht. Terwijl Wouter stond te wachten tot hij uitleg zou krijgen, verbrandde commandeur Goswin de brief die op tafel had gelegen. De restanten vielen op een bord met etensresten.

‘We wachten nog even op een andere tempelier die je zal vergezellen. Je zult hem wel kennen.’

Er werd aan de deur geklopt. Een grote, brede lekenbroeder in pij kwam binnen. Een reus die de hele ruimte vulde. Het was Willem van Saeftinghe, de lekenbroeder van Ter Doest die op vraag van zijn vroegere leenheer, Jan van Renesse van Zeeuws-Vlaanderen, had meegevochten in de Guldensporenslag vijf jaar geleden. Willem was omstreeks 1300 tempelier geweest. Met zijn goedendag had Willem van Saeftinghe het paard van Robert van Artois geveld, wat het begin van de overwinning had ingeluid.

‘Heren, welkom. Ik kom meteen ter zake. Robrecht de Bethune, de graaf van Vlaanderen, heeft ons gewaarschuwd dat Filips de Schone, de Franse koning, het samen met paus Clemens V uit Avignon gemunt heeft op de tempeliers. In 1306 heeft Filips de Joden laten oppakken, opsluiten en vervolgen om hun eigendommen in handen te krijgen. Uiteindelijk werden ze verbannen uit zijn koninkrijk. Nu is het de beurt aan de tempeliers. Filips heeft het onze orde nooit vergeven dat Vlaamse tempeliers in de Guldensporenslag hebben meegevochten met het leger van de graaf van Vlaanderen. Ook niet dat wij de vader van Robrecht, Gwijde van Dampierre geld hebben geleend. Om nog maar te zwijgen van het feit dat we te veel macht en geld bezitten naar zijn smaak.’

De Guldensporenslag van 1302 was een onverwacht succes geweest. Vooraf leek het een verloren strijd: een leger van getrainde ridders tegenover een hoop boeren, ambachtslui en gildelieden. Maar

onder leiding van Jan van Renesse en Willem van Gulik, de kleinzoon van Gwijde van Dampierre was het gelukt. De veldslag van Pevelenberg in 1304 tegen de Franse koning Filips verliep helaas niet zo vlot, uiteindelijk kwam er een wapenstilstand met grondverlies en betaling van hoge boetes aan Filips tot gevolg. Een overwinnaar onthoudt liever zijn overwinningen dan zijn nederlagen. Wouter die Grote dacht met heimwee terug naar de glorieuze tijd van de Guldensporenslag. Graaf Robrecht de Bethune was na zijn vrijlating door Filips in 1305 opnieuw erkend als graaf van Vlaanderen. Hij had samen met zijn vader jarenlang gevangengezeten in Compiègne, zijn vader Gwijde van Dampierre was in gevangenschap overleden. Nu was Robrecht opnieuw de gehoorzame leenman van zijn Franse leenheer, Filips de Schone. Zijn gevecht om meer autonomie voor zijn graafschap had hij verloren.

Nadat de tempeliersorde in 1187 Jeruzalem had verloren en in 1291 ook Akko, een havenstad op 5 dagreizen ten noorden van de Heilige Stad, stond er Filips de Schone niet veel in de weg om het geld van de tempeliers in handen te krijgen.

‘Heren, Filips wil onze orde vernietigen om zo onze schatten in handen te krijgen. Jullie weten dat wij een rijke orde zijn. Ik vraag jullie eerst een eed van geheimhouding af te leggen vooraleer ik mijn verhaal verder vertel.’

‘Wij zwijgen als het graf.’ Beide mannen staken hun hand in de lucht om geheimhouding te zweren bij alles wat hen heilig was: Maria, Maria Magdalena, Johannes en al wie zij vereerden. Wouter die Grote had als vertrouweling van Gwijde van Dampierre altijd horen fluisteren dat tempeliers in de hoogste regionen van de orde besloten bijeenkomsten organiseerden en een belangrijk geheim verborgen hielden. Een geheim dat hen macht gaf. Dergelijke roddels deden vaak de ronde binnen de tempeliersorde. En daarbuiten. Ingewijden zouden in het geheim bijeenkomen, dikwijls in kerktorens of op torenzolders, met luiken die gesloten konden worden zodat niemand kon zien wat er gebeurde. Of in ondergrondse tunnels en zalen. Dat was wat er verteld werd.

Commandeur Goswin nam het woord: 'Jullie hebben wellicht al geruchten gehoord over een geheime schat die de tempeliers verbergen. Ik kan jullie bevestigen dat die geruchten waar zijn. Pas na een urenlang inwijdingsritueel dat ik enkele jaren geleden ondergaan heb, werd ik op de hoogte gebracht van het bestaan van deze schat. Wat die precies inhoudt, zal grootmeester Jacques de Molay jullie zelf vertellen. Er zijn maar dertien ridders binnen de orde hiervan op de hoogte, maar de nood dwingt ons onze trouwste discipelen in te lichten om alles in veiligheid te kunnen brengen.

Wouter, je moet nu onmiddellijk naar Parijs vertrekken. Neem je broer Boudewijn mee. Ik blijf hier en zal mijn lot ondergaan. Dat is het bevel dat ik gekregen heb van onze grootmeester Jacques de Molay. Ik moet doen alsof er niets aan de hand is en laten gebeuren wat gebeuren zal. Er wacht jullie een belangrijke taak. Jullie moeten een deel van de geheime schat van de tempeliers in veiligheid brengen. Totdat we als ridderorde terug het heft in eigen hand kunnen nemen.'

De commandeur van Vlaanderen had er vermoeid uitgezien. Goswin, de anders zo fiere, trotse commandeur, die altijd kaarsrecht liep, lag nu als een strozak in zijn stoel. 'Het belangrijkste is dat jullie niets verder vertellen, ook niet aan andere tempeliers. Het voortbestaan van onze Orde, zelfs van de wereld zoals wij die nu kennen hangt er van af. Als onze geheime schat in verkeerde handen terecht komt, dan rest er enkel jarenlange oorlog tussen religies, tussen ridderordes, tussen kerk en staat. Volgens graaf Robrecht zal de Franse koning op 13 oktober 1307 een bevel zal uitvaardigen om alle tempeliers in heel Europa te arresteren. Paus Clemens V zal ons niet beschermen. Ik werd door graaf Robrecht verwittigd, alhoewel de koning hem dit verbood. Graaf Robrecht is nog niet vergeten wat Filips hem en zijn familie heeft aangedaan.' Er verbleef altijd een tempelier, meestal de Vlaamse commandeur aan het hof van de graaf van Vlaanderen, als inner van de leenrechten, persoonlijk raadgever en geldlener.

'De schat moet in veiligheid gebracht worden voor 13 oktober. Jullie zijn enkele van de uitverkorenen voor deze belangrijke taak.'

‘Maar waarom vervult u deze rol zelf niet?’

‘Alle belangrijke personen binnen de tempeliersorde blijven doen wat zij altijd doen om geen argwaan te wekken. De enige manier om de schat in veiligheid te brengen is onszelf op te offeren. Ons te laten arresteren en te ondergaan wat men met ons van plan is. Iets anders doen is veel te verdacht. Dat een aantal tempeliers ontsnappen aan een mogelijke arrestatie is normaal. Zolang het gaat om tempeliers die door de koning niet belangrijk worden geacht, zal het niet opvallen. Iedereen zal denken dat de ontbrekende ridders gewoon gevlucht zijn. Willem, kasteelheer van Lissewege is schepen van het Brugse Vrije onder Robrecht de Bethune. Bij problemen met jullie taak kan je ook op hem een beroep doen. Er staan verschrikkelijke dingen te gebeuren. Ik weet dat de kans zeer groot is dat ik zal sterven. Ik heb mijn lot aanvaard. Ga nu, ga naar Parijs, daar zal je verdere instructies ontvangen van onze grootmeester Jacques. Er is geen tijd te verliezen. Ga. Ik wens je veel succes en tot in een volgend leven in de sterren!’ Goswin, de commandeur van Vlaanderen hief zijn beker en dronk. Wouter draaide zich om, zijn harnas knarste. Hij werd gevolgd door lekenbroeder Willem van Saeftinghe wiens sandalen kletterden op de stenen vloer. Wouter die Grote keerde zich nog eventjes naar zijn grootmeester, die in het licht van de kaarsen rondom hem langzaam leek te worden opgeslokt door de duisternis terwijl hij moedeloos de nacht wegdronk.

Ze waren spoorslags naar Parijs gereden, na een ommetje via Ter Doest, waar Willem van Saeftinghe nu lekenbroeder was. Willem van Saeftinghe kon zijn rebels karakter nooit wegstoppen. Op het slagveld was hij een reus die de vijand schrik aanjoeg. Zijn militaire training als tempelier had van hem een vechtmachine gemaakt. Door een akkefietje, zoals hij het zelf noemde, was hij als tempelier echter gedegradeerd tot lekenbroeder bij Ter Doest. Een zware straf. Willem was de ideale reisgezel om de schat van de tempeliers te beschermen. Willem van Saeftinghe had een paard genomen uit de weide van Ter Doest dat sneller reed dan de ezel waarmee hij naar de commandeur

in Brugge was getrokken. Nog nooit waren ze in de tempel van Parijs geweest, dicht bij de Notre Dame kathedraal. Willem van Saeftinghe had de weg gevraagd aan de monniken Victorius en Albéric van Ter Doest. Zij werkten in het scriptorium van Ter Doest waar ze alle dagen boeken kopieerden of schreven, maar daarvoor hadden ze in Parijs gestudeerd. Ze moesten zich haasten, want het zou nog een lastige reis worden rond deze tijd van het jaar. De regen waste hun gezicht terwijl ze hun paarden aanspoorden.

In Parijs wachtten ze samen met andere tempeliers in de koele catacomben van de indrukwekkende tempel totdat Jacques de Molay, de grootmeester van de tempeliers, hen had toegesproken. Ze waren niet aan elkaar voorgesteld, gewoon door te praten was hij te weten gekomen dat de aanwezigen uit heel Europa kwamen. Ze werden een zaal binnengeleid. De pracht en praal van de stenen ornamenten en versierde zuilen, deed Wouter onzichtbaar genieten. Zelfs Van Saeftinghe keek de ogen uit zijn kop, alhoewel de abdij van Ter Doest toch ook indrukwekkend was.

Vooraan stond Jacques de Molay, omringd door andere belangrijke tempeliers. Eerst moesten ze allemaal een eed tot geheimhouding afleggen.

‘Er staat ons arrestatie, vervolging, mogelijk foltering of de dood te wachten. Filips zal geen genade kennen. Wat slechts dertien onder ons kennen, het geheim van onze stichters, zal ik aan jullie allen kenbaar maken. Wij verbergen al jarenlang een geheime schat. Geheime documenten uit de oudheid met kennis vanuit de hele wereld, zijn in ons bezit, samen met de Ark des Verbonds. Negen jaar heeft het geduurd vooraleer onze stichters in Jeruzalem na graafwerkzaamheden in de Tempel van Salomo deze geheimen gevonden hadden. Kennis is goud, van onschatbare waarde. De dood loert om de hoek. Onze kennis mag niet in verkeerde handen vallen. Daarom zijn jullie met tweeënvijftig uitverkoren om jullie leven te geven om onze schat, de Heilige Graal van kennis te verdedigen tot het uiterste.’

Daarop had Jacques de Molay hen dertien kisten getoond die in de ruimte ernaast stonden te wachten. Ze werden ingedeeld in groepen van vier. De grootmeester duidde hem, Wouter die Grote aan als leider van een groep waar zijn broer Boudewijn en Willem Van Saeftinghe ook toe behoorden.

‘Als je iets te verbergen hebt, dan verspreid je wat je wilt verbergen best over verschillende bergplaatsen. Doorheen heel Europa zullen onderdelen verborgen worden. Dat maakt de kans op ontdekking kleiner. De groepsleider krijgt een brief met instructies. Na deze gelezen te hebben, vernietig je onmiddellijk de brief. Jullie zullen jullie instructies met niemand delen, ook niet binnen je eigen groep.’ Wouter nam de brief met bevende handen in ontvangst, hij had moeite om het rode lint dat rond de brief zat los te maken. Hij las wat er op de brief stond en stak daarna de brief in brand aan de grote kandelaar die naast de gesloten toegangsdeur stond. Het was muisstil, enkel het getik van de zwaarden tegen de harnessen en de voetstappen kon je horen. Terwijl de resten perkament op de grond neerdwarrelden, werd de stilte doorbroken omdat een van de aanwezigen aan de grootmeester vroeg of de kisten niet te opvallend waren om vervoerd te worden. De grootmeester dacht eventjes na, bedankte voor de suggestie, wenkte naar twee tempeliers die aan de zijkant de wacht hielden en fluisterde hen iets in hun oor.

‘Bedankt, we zullen enkele kisten - niet allemaal - in tonnen en kleinere kisten overgieten. Jullie bestemming weet enkel de kapitein van het schip dat jullie zal brengen tot waar jullie moeten zijn. Vanaf de ontscheping is het aan jullie. God zij met u. Vergeet niet wat in de Bijbel in Psalmen 23:4 staat: *‘Al gaat mijn weg door een donker dal, ik vrees geen gevaar, want U bent bij mij, uw stok en uw staf, zij geven mij moed.’* Dat was de eerste en de laatste keer dat Wouter die Grote de grootmeester van de tempeliers had gezien.

Hun schip was naar het noorden gevaren. In het begin vergezeld van twee andere schepen van de tempeliersvloot, maar die weken op

een gegeven moment uit richting Engeland. Ze zeilden enkel overdag. Ze overnachtten langs de kust, terwijl om beurt de wacht werd gehouden bij een houtvuur om de koude te verdrijven. Tijdens de tocht zaten de tempeliers onderdeks om de aandacht niet te wekken. De kapitein had niets willen zeggen over de bestemming. Het schip zeilde anoniem. Geen banieren of zeilen die konden verraden dat zij een schip waren die behoorde tot de tempeliersvloot. Ook Wouter verbleef met zijn drie kompanen benedendeks. Van Saeftinghe kon moeilijk stil zitten, hij liep constant heen en weer. Zijn broer Boudewijn zat de hele reis voor zich uit te staren. De meerderheid van de tijd baden ze voor een goede afloop, biddend voor het zielenheil van hun broeders en van de grootmeester. Slechts nadat ze waren aangekomen, mochten ze terug bovendeks. Hun bestemming was blijkbaar Monnikerede, de vaste haven van de monniken van Ter Doest. Van Saeftinghe kwam hier altijd de vis kopen voor de monniken van Ter Doest. Hun tempeliersmantels lieten ze achter. Hun zwaarden verborgen onder een monnikspij. Iedereen had zijn kap opgezet om niet herkend te worden. Het was 13 oktober, de dag dat hun tempeliersbroeders zouden gearresteerd worden. De kist die zij moesten vervoeren en beschermen hadden ze zelf op een hooiwagen geladen, verborgen onder het hooi. Hun bestemming was voor de scheepskapitein onbekend. Voorlopig was het de schuur van een cisterciënzerabdij om alles te verbergen onder het stro tot de tijd rijp was om de schat terug te brengen. Wouter keek naar de sterrenhemel vooraleer hij de kist van de hooiwagen laadde.

Oud als hij was, woog de vermoeidheid door bij ridder Wouter die Grote. Hij had gisterenavond opnieuw gedroomd over de belangrijkste dagen in zijn leven: beginnende met de dag dat hij de geheime opdracht kreeg om een deel van de schat van de tempeliers te verbergen. Zijn laatste jaren had hij gesleten in een cisterciënzerabdij. Zijn ridderharnas als tempelier was vervangen door een monnikenpij. Met zijn oude knoken, aangetast door de vele veldslagen en reizen die hij tijdens zijn leven ondernomen had, moeizaam knielend om te bidden.

Zo bracht hij nu zijn dagen door. Biddend. Voor een betere wereld. Voor het zielenheil van al diegenen die hij ooit gekend had. Hij was ooit tempelier geweest totdat iedereen gearresteerd was. Hij had geholpen om een deel van de geheime schat te verbergen. Volgens zijn instructies zou als de kust terug veilig was, de tempeliersorde opnieuw zijn taak opnemen. Dan moest hij contact nemen met de nieuwe grootmeester van de tempeliers om de schat terug te brengen naar hun hoofdkwartier of naar een andere bergplaats. Die tijd was echter nooit gekomen. Tevergeefs had hij gewacht. Wie had kunnen denken dat hun Orde op 22 maart 1312 volledig zou opgeheven worden door paus Clemens V? Zijn vroegere medebroeders waren gefolterd, gevangen genomen, op de brandstapel beland wegens ketterij. Of ze hadden geluk en werden met rust gelaten, zoals in Ieper, had hij gehoord. Hun grootmeester Jacques de Molay was, samen met anderen, op de brandstapel terechtgesteld voor de Notre Dame in Parijs. De grootmeester had naar 't schijnt een vloek uitgesproken over de Franse koning Filips de Schone en paus Clemens V dat ze beiden zouden sterven voor het jaar om was en dat het nageslacht van Filips de Schone de Franse troon niet meer zou bezetten. Zijn voorspelling kwam uit, Clemens en Filips stierven binnen het jaar. Voor hem bewees dit dat God aan hun kant stond. Meer zelfs, ook de drie zonen van Filips stierven nadat ze koning geworden waren zonder nakomelingen. De grootmeester had gelijk gekregen.

Wat moest hij doen met zijn kennis over de bergplaats van de kist die deel uitmaakte van de geheime schat van de tempeliers? Hij was er al jarenlang over aan het piekeren. In 1308 had de verborgen kist zelfs het leven gekost aan Willem van Saeftinghe en zijn broer Germaan. De abt van Ter Doest, Willem vande Cordewaeghen, was Fransgezind, daarom was hij niet op de hoogte gebracht wat er verborgen werd in zijn abdij. Hij vermoedde echter iets. Het aantal lekenbroeders zou worden verminderd, er was onvrede in de abdij en omstreken. Het rebels bloed van Willem van Saeftinghe was aan het koken. Samen met de keldermeester was de abt op een dag naar de kelder getrokken, offici-

eel om de inventaris te maken, maar Willem van Saeftinghe wist beter. Enkele weken voordien was de broer van Willem, Germaan voor een vermeend vergrijp op de markt van Lissewege onthoofd. Willem was zeker dat de abt er achter zat. De abt had hem al maandenlang vragen gesteld over zijn tocht naar Parijs in 1307, maar zonder resultaat. De abt was met behulp van de keldermeester op zoek in de kelders van de abdij. De zoektocht was geëindigd in een drama: Willem van Saeftinghe had de keldermeester gedood en de abt zwaar verwond.

In paniek was Willem hem komen vertellen wat er gebeurd was. Hij had Willem aangeraden te vluchten, terwijl hij zich zou bekommeren om de abt. De kist moest hij terug verbergen. Deze keer werd ze ingemetseld achter een valse muur in de kelders. Willem was de kerktoren in Lissewege opgevlucht. Familie van Jan Breydel en De Coninck, zijn medevecters tijdens de Gulden Sporenslag waren hem komen bevrijden. Willem van Saeftinghe was uiteindelijk verbannen met een banvloek, uitgesproken te Doornik. Hij was naar de paus in Avignon getrokken die hem vergeven had op voorwaarde dat hij zou gaan vechten op Rhodos met de Hospitaalridders van Sint-Jan. Het laatste dat Wouter die Grote had vernomen over Willem van Saeftinghe was dat hij gesneuveld was op Rhodos. Wouter had eventjes gevreesd dat van Saeftinghe de paus zou vertellen over de geheime kist en dat het Franse leger de abdij zou belegeren om de kist te recupereren. Ofwel had Willem niets verteld aan de paus, ofwel had de paus gelukkig niet beseft dat de kist in Ter Doest een deel van de schat van de tempeliers was. Er gebeurde niets, iedereen dacht dat het louter om een strijd tussen monniken en lekenbroeders ging. *'Vertrouw bij je werk op de Heer en je plannen zullen slagen'* (Spreuken 16:3), de Bijbel had gelijk.

Iedereen worstelde met hetzelfde probleem: hoe de kist verborgen houden en voor hoelang? In 1312 waren de abten van Clairvaux, Aulne, Boudeloo, Villers-la-Ville en Orval in Ter Doest geweest. Officieel om

de vele schulden te bespreken die de abdij had opgelopen door de troepen van de graven van Vlaanderen te bevoorraden. Officieus om het lot van de geheimen die zij verborgen samen met de tempeliers te bespreken. Want Wouter had zijn geheim gedeeld met de nieuwe abt van Ter Doest, die de Fransen niet goed gezind was. Een oplossing was er niet onmiddellijk gevonden.

Wouter die Grote voelde zijn einde naderen, dus er moest iets gebeuren. Hij had aanvaard dat hij zou sterven toen hij in 1307 zijn opdracht aannam. De dood had hem gewoon vergezeld al die jaren, zonder toe te slaan. Nu zou het echter niet lang meer duren. Drie jaar geleden, toen hij nog goed te been was, had hij een pelgrimstocht gemaakt naar Compostella. Van abdij naar abdij was hij getrokken. Zo was hij aangekomen in de abdij van Cambron-Casteau. Een prachtige abdij. Hij had lang met de abt, Yves de Lessines, gesproken. De avond voor hij terug vertrok, had hij na de vespers een bijzonder gesprek gehad met de abt. Dit gesprek had hem inspiratie gegeven om het probleem waar hij mee zat nu op te lossen:

‘Broeder Wouter, wat is de reden van je pelgrimstocht?’

‘Eerwaarde abt, met mijn tocht wil ik mijn overleden broeders gedenken. Boete doen voor mijn zonden.’

‘U klinkt alsof u veel broeders hebt verloren?’

‘Tegen u kan ik het wel zeggen, u bent een cisterciënzerabt. Ik was ooit een tempelier.’ Meer had Wouter niet nodig om de abt te doen praten.

‘Tempelier. Ik heb ook een tempelier gekend die jarenlang in onze abdij als monnik heeft geleefd. Hij is in onze orde ingetreden in 1307, juist na de arrestatie van de tempeliers op bevel van Filips de Schone.’ De abt keek hem onderzoekend aan. De schaduwen van het kaarslicht gaven zijn gezicht een serene glans.

‘Zou het u verwonderen als ik zeg dat ik rond dezelfde periode mijn ridderharnas heb afgelegd?’ Wouter zei het aarzelend, schoorvoetend.

‘Nee, dat verwondert mij niet. Velen zijn gevlucht. Velen hebben gekozen voor een leven in de luwte. Onopvallend, zodat zij alleen kon-

den zijn met hun herinneringen,' er viel een stilte, 'en hun geheimen.' Wouter keek verschrikt naar de abt. De abt vervolgde. 'Weet u, de tempelier bij ons had een groot geheim. Wat ben je met geheimen als je ze niet kunt delen? Sommige geheimen mogen echter niet gedeeld worden met eender wie. Maar wat doe je als je dood nadert? Dus heeft de tempelier mij op zijn sterfbed onthuld wat zijn gemoed belastte zodat hij rustig kon sterven. Maar ik ben slechts een oude abt. Aan wie kan ik het geheim op mijn beurt toevertrouwen? Perkament is het veiligste. Zoals Bernardus van Clairvaux altijd zei dat onze cisterciënzerorde aan alles moest verzaken, behalve aan de kunst van het woord, de kunst van de schone letteren. Dus ben ik beginnen te schrijven. In verzen. Verzen die gewoon lijken, zoals er zoveel verzen zijn. Maar het zijn verzen die een ingewijde kan lezen en ontcijferen. Boeken zijn de beste manier om informatie gecodeerd door te geven. Om zo het geheim van de tempeliers te bewaren. Kunst heeft een laag die iedereen ziet, waaronder het verborgene zich verschuilt. Het zal nog een tijd duren voor mijn manuscript afgewerkt is, maar eens het af is, zal ik rust kennen. Als de tijd rijp is, zal een ingewijde begrijpen wat ik geschreven heb. Zolang het geheim niet kan onthuld worden, zal het beschermd worden, tot de tijd gekomen is. Zegt Prediker 3:1 niet *'voor alles wat gebeurt is er een uur, een tijd voor alles wat er is onder de hemel.'*

Wouter knikte: *'Wat er is, was er al lang; wat zal komen, is er altijd al geweest. God haalt wat voorbij is altijd weer terug, Prediker 3:15.* Het lijkt allemaal voorbij, gedaan, geheimen begraven voor eeuwig. Maar wat begraven is, ziet ooit opnieuw het daglicht.' De abt had instemmend geknikt.

Wouter glimlachte bij de herinnering aan die avond. Hij kraakte zijn stramme vingers. Jammer dat zijn vingers te stug waren om vlot te schrijven. Hij wist wat het was om kopiïst te zijn. Hij had in opdracht van de abt samenvattingen gemaakt van de talloze boeken die hem omringden. Hij had meer gedaan dan stukken gewoon aan elkaar kleven, hij controleerde de teksten, liet dingen weg of voegde er zijn eigen ideeën aan toe. Hij probeerde iets buitengewoons te doen als kopiïst.

De tijd zou zijn werk, zijn veranderingen begrijpen. Net zoals abt Yves was hij begonnen met een speciaal boek te schrijven over zijn geheim. Langzaam, dag per dag een stukje. Op kalfsperkament, dat was steviger dan geiten- of schaapsperkament. Hij bad God om hem de woorden te geven die nodig waren om wat zijn geest belastte op papier te zetten. De ganzenveer kraste op het perkament. De juiste woorden. Die woorden die het geheim verborgen en niet bloot gaven, tenzij aan wie het moest weten. Zijn woorden, geleid door God, zouden het geheim verbergen en onthullen. Daar moest hij op vertrouwen. 'Heb vertrouwen,' die zin klonk als een mantra in zijn hoofd. Hij ging eventjes naar buiten. Zijn ogen richtte hij naar de hemel waar de sterren fonkelden om hem bij zijn werk te verlichten.

DE HEL: IRA - WOEDE - 3 MEI 2018

'Woede verscheurt je vanbinnen. Altijd.'

Ira, Pieter Bruegel, gravure door Pieter van der Heyden, Metropolitan Arts Museum New York

Feit was dat de vondst van het derde slachtoffer niet volledig onverwacht was. Hij lag op het bedrijventerrein van de vroegere legerkazerne Rademakers in Lissewege, een van de vele legerkazernes die gesloten waren in West-Vlaanderen waardoor er bijna geen legerkazernes meer waren in de provincie. Dit slachtoffer was maar voor een deel gevonden.

‘Dit is niet iets dat je moet zien op je nuchtere maag.’ Luca keek naar de plaats delict. Wouter wilde ze wel altijd zien op haar nuchtere maag.

‘Dag Wouter. Wow, wat is dat?’ Haar vrolijke begroeting, maakte plaats voor terugdeinzen en kokhalzen. Een hoofd met een P op staarde haar aan, het hoofd van een man met een appel in zijn mond. De appel was doorboord met de pijl van een kruisboog. Op het hoofd van de man stond een legerkepie met veel sterren. Ze rende naar de grasberm aan de zijkant, gaf haar ontbijt, gluten- en lactosevrije pannenkoeken met blauwe bessen volledig over. Ze braakte tot er enkel nog gele gal uitkwam. Deze zaak deed haar nu ook echt misselijk worden. Hoe ziek moest je geestelijk zijn om dergelijke moorden te plegen?

‘Ja, meisje, de gruwel, dat went nooit. Maar troost je, ook bij mij went het nooit.’

Ze veegde haar mond af met de papieren zakdoekjes die ze gelukkig altijd bij zich had. Ze fatsoeneerde haar kledij – gelukkig geen vlekken gemaakt – , ging naar haar auto om een flesje water, zodat ze de slechte smaak in haar mond kon doorspoelen want die had ze zowel letterlijk als figuurlijk deze morgen. Na een bankier en een ex-politicus die nu werkte bij de Nationale Bank, nu iemand van het leger? De eerste twee lijken leken nog met elkaar verband te houden. Maar wat hadden twee heren uit de bankwereld te maken met het leger?

‘Dag Luca, een beetje bekomen? Ik had je misschien vooraf moeten bellen om je te waarschuwen.’ Wouter was de gentleman die Roberto niet was. Hij keek bezorgd. Hij zag er moe uit. Deze zaak vergde veel van de wetsdokter.

‘Als we het Rode Kruis moeten bellen, moet je het maar zeggen, collega.’

Wie was dat nu weer? 'Aangename kennismaking, mijn naam is Mick Degeest, hoofdcommissaris van de Federale Gerechtelijke Politie te Brussel. Ik ben hier vanuit het hoofdbestuur om je in opdracht van het Federaal Parket bij te staan in je onderzoek.' Luca keek de man beduusd aan. Het was een oudere politieman die er uit zag alsof hij al veel watertjes doorzwommen had. Priemende, bijna dichtgeknepen ogen, licht krullend, grijzend haar. Niet iemand waar je spontaan zou aan vragen om eens een glaasje te gaan drinken in een dorpscafé.

'Bijstaan? Procureur Baecke heb ik gisteren nog aan de lijn gehad, hij heeft daar niets van gezegd. Ook de dirjud had mij niet gezegd dat er extra personeel zou afgevaardigd worden, ik had extra personeel gevraagd en dat was afgewezen wegens personeelsgebrek?'

'Ja, dat kan. De beslissing is nog maar recent genomen door federaal procureur Hespeel die zojuist procureur Baecke en de dirjud heeft ingelicht. Ook onderzoeksrechter Drogin is op de hoogte gebracht.'

'En waarom moeten wij bijgestaan worden, doen wij ons werk niet goed misschien?' Roberto bleef liever autonoom werken, dat was duidelijk. Zijn blauwe das met oranje streepjes viel haar nu pas op.

Haar gsm rinkelde. Luca kon niet anders dan opnemen, misschien was het informatie die nuttig kon zijn voor hun onderzoek. 'Met Luca Viseur.' Haar gezicht vertrok zich in een afgrijzende blik. Ze luisterde enkele minuten aandachtig. Toen duwde ze categoriek haar gsm uit: 'Jongens, ik vrees dat we vandaag nog enkele verplaatsingen zullen moeten doen. Dit wordt niet simpel. Er is een romp gevonden aan de stookolietanks van het leger langs het Boudewijnkanaal en een arm aan de herdenkingsbank aan het Boudewijnkanaal, waar vroeger de Herdersbrug was.'

'Wouter, voor we doorgaan: was er deze keer opnieuw een briefje met Bijbelders te vinden bij het hoofd?' De blonde Fie keek lonkend naar Wouter terwijl ze haar vraag zo nonchalant mogelijk stelde.

'Nee, deze keer niet, wel opnieuw een gouden munt in zijn mond, verborgen achter de appel.'

‘Dat briefje moeten we nog vinden, het zou me verwonderen moest het er nu niet liggen. Mick, of moet ik hoofdcommissaris Degeest zeggen? Wat zou het verband zijn van deze moord met de andere twee?’

‘Dit slachtoffer is Sebastiaan Schutyzer, vijfenvijftig jaar, generaal bij de luchtmacht. Vermist sinds 1 mei.’

‘Waarom weten wij dit niet?’ Verdwijningen werden altijd serieus genomen door de Cel Vermiste Personen en Schutyzer stond nog niet geseind.

‘Omdat het om een generaal ging, was er nog geen ruchtbaarheid aan gegeven. Het onderzoek was in handen van Defensie, de lokale politie was nog niet ingelicht. En oh ja, je mag Mick zeggen, collega want wij zijn gelijk in rang, niet?’ Mick glimlachte.

Nee, ze mocht die kerel niet. Op naar de stookolietanks. Ze vertrokken, elk afzonderlijk.

Mick reed godzijdank met zijn eigen dienstwagen, Fie vergezelde hem. In iets betere staat dan de dienstwagens waarover zij beschikten. Sommige diensten hadden nu eenmaal meer materiaal dan de anderen, hoe dichterbij Brussel, hoe beter uitgerust. Ze zag dat hij druk aan het praten was, handsfree bellen natuurlijk. Wellicht was hij zijn oversten, of wie hij ook op de hoogte moest houden over het onderzoek, aan het briefen. Haar gsm rinkelde opnieuw. Neen, toch niet weer een lijk? Ze had er nu eigenlijk wel genoeg van.

‘Dag Wouter.’ Handsfree bellend? Zij had dat gelukkig niet nodig want Roberto, haar privéchauffeur van dienst zat achter het stuur. Het leidde maar de aandacht af van de weg. ‘Ik wil jullie vlug nog eventjes brieven over mijn bevindingen van zojuist. En ik dacht, misschien kan ik het maar beter doen terwijl wij op weg zijn naar de stookolietanks, kwestie dat er nu minder oren zijn die mee horen.’

‘Goed idee, Wouter, daar ben ik alleen maar voorstander van.’ Haar gezicht begon te gloeien: van de opwindning door de zaak of door Wouter?

‘De man is dus, zoals je gezien hebt, onthoofd. Het is een man van middelbare leeftijd. Er zijn al medewerkers van mij ter plaatse aan de herdenkingsbank en aan de stookolietanks. Mijn medewerker Xavier, die aan de stookolietanks staat, heeft mij al gebeld om te melden dat op de romp verwondingen te vinden zijn die gemaakt zijn van een kruisboog. Niet moeilijk om het vast te stellen, de pijlen zaten er nog in, maar ik wilde dat nog meegeven. Tijdstip van overlijden kan ik nu nog niet zeggen, pas na de autopsie en dan nog zal het een ruwe schatting zijn.’

Hmm, een generaal. Hoeveel generaals waren er in het leger? Eventjes goochelen. Het bleken er een dertigtal te zijn. De top is bij veel instituten vaak groter dan nodig.

Ze stonden langs het Boudewijnkanaal aan de drie stookolietanks die hier ooit gebouwd werden door het Belgische leger. Het krioelde er van de witte jassen van het technisch labo, de wijkagente stond te praten met een wandelaar met een herdershond. Een schip vaarde voorbij.

‘Hallo, Federale Gerechtelijke Politie, Viseur en Chieti. Kan je ons iets meer inlichtingen geven alstublieft?’

De wijkagente nam haar notitieboekje en bladerde een beetje terug. ‘Deze wandelaar, mijnheer....’

‘Windels.’ De wandelaar vulde zelf de wijkagente aan die naarstig in haar notitieboekje aan het bladeren was.

‘Ja, mijnheer Windels was hier aan het wandelen met zijn hond. Zijn hond begon te blaffen, trok hard aan zijn leiband, zo hard dat mijnheer

Windels zijn greep verloor. Zijn hond liep recht naar de omheining van de stookolietanks. Toen mijnheer Windels dichterbij kwam, zag hij de romp liggen.'

'Ja, zo is het gegaan.'

'Er was ook een briefje gespeld op de romp. De technische mensen hebben het verwijderd. Hier is het briefje.'

Wie geduldig is, geeft blijk van veel inzicht, maar wie kort aangebonden is, stapelt dwaasheid op dwaasheid.
(Spreuken, 14:29).

'Opnieuw een Bijbelvers. Nu is het duidelijk dat de moorden met elkaar verbonden zijn en dat we te maken hebben met een seriemoordenaar.' Roberto zei wat zij dacht. Ze ging langzaam met lood in haar schoenen kijken naar de plaats waar de romp gevonden was. Er zijn wel leukere dingen dan 's morgensvroeg eerst een onthoofd hoofd te zien en daarna een stuk romp. Die moordenaar slaagde er wel in om haar ochtendhumeur te vergallen. Ze was al geen ochtendmens. Je hebt mensen met vaste ochtendrituelen, die wakker zijn vanaf het moment dat zij uit bed komen en dan had je mensen zoals zij, die slaapdronken rondstropelen, geen ochtendritueel hadden, maar uren nodig hadden om te kunnen functioneren.

De romp was inderdaad doorboord met pijlen. Ook dat nog. De Sint-Sebastiaansgilde in Brugge gebruikte handbogen, de Sint-Jorisgilde kruisbogen.

'Roberto, kan Remy bij alle boogschuttersverenigingen in de omgeving de ledenlijst opvragen?' Alhoewel, kruisbogen waren gewoon te koop via internet, dus ze hadden geen zekerheid dat een van de leden van de boogschuttersgilden betrokken was, maar ze moesten ergens beginnen.

Haar gsm rinkelde. 'Luca Viseur.' Ze luisterde aandachtig. De vrouw van de generaal, Els Schiettecatte, had verklaard dat haar man had gezegd dat hij op 1 mei een belangrijke vergadering had waardoor hij die middag niet thuis kon zijn. Hij had niet gezegd waar hij naartoe

ging, noch om welke vergadering het ging. Bij Defensie hadden ze geen weet van een vergadering.

‘Op 1 mei was er een vergadering, Roberto. Zou het een vergadering geweest zijn waar ook de andere twee slachtoffers op aanwezig waren? Sebastiaan is wel een toepasselijke naam als je kijkt hoe de moordenaar hem heeft omgebracht. Sebastiaan is de naam van een heilige die met pijlen doorboord werd. Bovendien is het de heilige van de soldaten. Kom, we moeten naar de herdenkingsbank.’

Bij de herdenkingsbank aan het Boudewijnkanaal waren twee armen gevonden. Eigenlijk was dat op het grondgebied Dudzele, een deelgemeente van Brugge. Dudzele bestond al langer dan Lissewege. Luca beschouwde Dudzele als het tweelingdorp van Lissewege. Misschien door de twee kerktorens in Dudzele?

De generaal was als een lam naar de slachtbank geleid. Zou de moordenaar dat willen zeggen door lichaamsdelen achter te laten bij de herdenkingsbank? Tijdens WO II was er een gezwollen arm van een bemanningslid van een neergestort Engels verkenningsvliegtuig opgevist uit het Boudewijnkanaal. Was dat de link naar de romp en armen van de generaal? Wraak en woede, naar waar leidt het? Uiteindelijk komt diegene die kwetst altijd karma tegen. Of *contrapassio*, zoals Dante het verwoordde in zijn *Goddelijke Komedie*: de straf voor de zondaars houdt op een of andere manier een verband met de begane zonde. De Duitse piloot die het Engelse vliegtuig neergeschoten had, was uiteindelijk zelf gesneuveld tijdens de Tweede Wereldoorlog. Hun gezochte moordenaar had dit principe nog niet door. Ooit zouden ze hem te pakken krijgen. Een hoofd, een romp en twee armen. Op een van de armen stond de tattoo op de pols.

‘Wat zei je?’, vroeg Luca.

Roberto keek haar ontmoedigd aan: ‘Wat kan ik zeggen hierover?’

‘Niets’, zuchtte Luca.

‘Dat is wat ik zei, niets. Niets van wat ik al gezien heb, staat gelijk met deze moorden.’ Roberto zijn blik was dof. Zelfs de anders zo flamboyante onderzoeksrechter zag er nu bleekjes uit.

Ze stapte vlug met Roberto in de auto vooraleer Mick zou arriveren. Informatie delen was noodzakelijk voor een gerechtelijk onderzoek, maar iets weerhield haar om teveel info te delen met Mick.

Er ontbraken nog twee benen. Waar die waren, dat was een raadsel. De studenten van de politieschool en de civiele bescherming waren opgetrommeld om een zoektocht te organiseren in de omgeving van Lissewege en Dudzele. Vooral op sites die iets te maken hadden met de wereldoorlogen. Ze hadden hiervoor VVV Lissewege gebeld en enkele heemkundige verenigingen geraadpleegd die zich bezig hielden met de wereldoorlogen. Er werd gezocht bij de bunkers in de omgeving van de Patentestraat, in de Canadezenstraat, aan het herdenkingsmonument voor de slachtoffers van de wereldoorlogen op de Markt, in het Spaniënhof waar de Duitse mess was tijdens WO I, in de Europastraat waar nog onopvallende bunkers stonden die ondertussen geïntegreerd waren in woningen en nog op enkele plaatsen. Zelfs op Ter Doest waar de Duitsers ooit bunkers hadden en brood bakten. Al de bunkers in deze streek, het leek wel Stonehenge als je ze op een kaart bekeek. Ze had er nooit bij stilgestaan dat er hier nog zoveel overblijfselen waren aan WO II.

Bunkers in Lissewege

Waarom had de moordenaar deze keer het slachtoffer in stukken gezaagd? Want het slachtoffer was wel degelijk in stukken gezaagd volgens Wouter, dat was te zien aan de gekartelde wonden. Een pijl was zijn dood geweest, een pijl rechtstreeks in zijn hart. De andere pijlen: voor de show? De derde hoofdzonde was volgens de moordenaar ira, woede of wraak. Het woord was op een van de armen gekerft. Het IRA was ook de Ierse verzetsbeweging, Irish Republican Army tegen het Verenigd Koninkrijk, maar het was weinig waarschijnlijk dat de moordenaar daar iets mee bedoelde. Woede, verzet? Wil de moordenaar zich tegen iets verzetten? Tegen een bankier, een vicegouverneur van de Nationale Bank en een generaal? Het versnijden van een lichaam? Woede en wraak scheurt je in stukken uiteen? De mens heeft een kwaadheid in zich, een kwaadheid die in deze zaak in zijn meest wrede aspecten bestond. Sebastiaan Schutyzer was een luchtmachtgeneraal uit Schaffen. In Schaffen lag het trainingscentrum voor parachutisten en een militair vliegveld dat door de Duitsers was aangelegd in 1916. Tijdens WO I en WO II waren er in het Brugse een aantal vliegvelden, onder andere in Koolkerke en Male. In Zeebrugge was er een Seeflugstation, waar watervliegtuigen per trein naar Lissewege, Zwankendamme vervoerd werden voor onderhoud en herstel. Luca besloot opdracht te geven op deze plaatsen te zoeken. Misschien had de moordenaar een locatie die verband houdt met de luchtmacht gezocht. Recent was er in de pers commotie over de aankoop van nieuwe vliegtuigen ter vervanging van de F16. Zou het daar iets mee kunnen te maken hebben?

Dante had zijn *Goddelijke Komedie* opgedeeld in hel, loutering en paradijs als metafoor dat een mens zich altijd in een van die drie 'staten' of situaties bevindt. Samen met Vergilius gaat Dante op reis door de hel, afdalend door 9 hellekringen om uiteindelijk te belanden in het middelpunt van de aarde. In een van de hellekringen met kwade raadgevers komt hij Odysseus tegen die de Trojanen bedroog met het paard van Troje. Nadat hij Lucifer ontmoet die vastgeklemd zit in het ijs, ontdekt hij via een ondergrondse gang de sterrenhemel op het eiland van de louteringsberg. Hij moet zeven omgangen beklimmen

vooraleer hij in het aards paradijs aankomt om gezuiverd te worden van alle zonden, waar zijn muze Beatrice en Bernardus van Clairvaux wachten. Haar gedachtemijmeringen werden onderbroken door een binnenstormende Roberto.

‘We hebben een link gevonden tussen de slachtoffers! De gsm’s werden getraceerd, eindelijk zou ik zeggen. Bij de eerste twee slachtoffers werd een signaal opgevangen tot in de omgeving van Koolkerke, maar daarna verdween bij alle twee het signaal. Dus ze moeten hun gsm afgezet hebben. Bij generaal Schutyzer werd het signaal afgezet op de Brugse ring, maar wel in de buurt van Denwaarde.’

‘Een geheime ontmoeting dus. Denwaarde in Brugge, een horecazaak dichtbij deelgemeente Sint-Jozef. Ondervraag de baas van die horecazaak maar.’

Luca besloot nog eens te bladeren in de *Goddelijke Komedie* van Dante op zoek naar aanwijzingen zodat ze de moordenaar beter zou kunnen doorgronden om hem een stap voor te zijn. Na enige tijd vond ze een paragraaf die wel op deze moord geschreven leek te zijn. ‘*Welnu, ik zag, en denk nog steeds te zien, een romp die zonder hoofd daar, met de anderen van heel die droeve kudde, voortbewoog. Het afgehouden hoofd hing aan de haren; als een lantaarn hield hij 't in zijn hand: het zag ons aan terwijl het 'Wee mij!' klaagde (zang 28, 118-123)*’. Dante had geschreven over een onthoofding. Het vers ging over een troubadour Bertrand de Born die oorlog hoog in zijn vaandel voerde en strijd verheerlijkte. Dante was vredelievender dan ze dacht, in tegenstelling tot de seriemoordenaar die ze zochten.

Al ‘schuifelend’ zoals ze in het West-Vlaams dialect zeggen, al fluitend dus, kwam Roberto haar bureau binnen. ‘We hebben de baas van Denwaarde al eens vluchtig ondervraagd. Een eerste ondervraging waarbij hij ontkende een van de slachtoffers te kennen. Zijn stem was iets hoger, hij had veel pauzes nodig in de ondervraging, enkele versprekingen, dus ik vermoed dat hij loog. Enfin, je kent het handboek over een leugenaar. We hebben echter niets dat hem aan de slachtoffers

kan linken. Tenzij dat gsm-signaal op 1 mei. Voor een sporenonderzoek op zoek naar vingerafdrukken in Denwaarde hebben we te weinig manschappen op dit moment.'

'Laat hem binnenbrengen, dan ondervraag ik die horecabaas eens om te kijken of ik nog iets kan lospeuteren. Een politiekantoor maakt zijn stem misschien iets lossen. En haal hem eens door onze databanken.' Luca bekeek het proces-verbaal: Leander Castelain, al een jaar of vijf horeca-uitbater, vijfenveertig jaar, vrijgezel. Wat wisten ze? Het verband tussen alle slachtoffers was niet duidelijk. Alle drie de slachtoffers waren laatst gezien op 1 mei. Zolang ze de andere leden van die vereniging niet konden identificeren, waren ze geen stap verder.

'Roberto, hebben we al meer over het dataverkeer tussen de slachtoffers of telefoonverkeer? Ga daar achter aan, dat is dringend. Contacteer de Regional Computer Crime Unit om te kijken hoe zij communiceerden via internet? Ik denk niet dat zij de gebruikelijke gespreksgroepen zullen gebruikt hebben, eerder discord, telegram of gab, je weet nooit dat ze iets vinden op de computers van de slachtoffers. Hun smartphones zijn wel verdwenen, dat is een tegenvaller.' Het geluid dat ze een mail gekregen had, weerklonk. Automatisch greep ze de muis van haar pc en ging naar haar mailbox. Roberto had een drinkbus op haar bureau gezet. Er hing een post-it aan: 'Voor Luca, een vitaminebom: appel-kersen-banaan.'

Er stond belangrijke informatie in de mail. Er was een uitgebrande Landrover Discovery gevonden op de terreinen die ooit 't strooien dorp in Lissewege vormde: de oude landbouwgronden en boerderijen die in de jaren '70 onteigend waren voor de uitbreiding van de haven van Zeebrugge, maar die nu nog eenzaam stonden te wachten op hun afbraak en verdere ontwikkeling. Het was een gebied waar de natuur de overhand had en de vogels baas waren. Een beetje verder in hetzelfde gebied was een half uitgebrande Ford Transit Courier gevonden, er waren bloedsporen in de koffer. Het forensisch team had vastgesteld dat het bloed overeenkwam met een van de slachtoffers: dat van de generaal. De nummerplaten op beide auto's waren vals. 18-MAY-302

en 11-JUL-302. Een datum die verwees naar de Brugse Metten en een datum die verwees naar de Guldensporenslag. Na een auto met de naam 'ontdekking,' nu een auto met de naam 'berichtendrager,' toeval? Misschien zocht ze het gewoon te ver door achter alles symboliek te zoeken.

De generaal stond bekend als een verbale agressieveling. Kenmerken: gemeen, intimiderend, vaak aanvallend met als doel angst en vrees te verspreiden om zijn eigen macht en autoriteit te verzekeren, een heethoofd die grof geschut gebruikte. Wel toepasselijk voor een generaal: kleineren en roepen. Anderen meesleurend in zijn eigen oorlog, zijn eigen strijdgewoel. Tja, waar anders moest een generaal goed in zijn? In oorlog voeren. Tegen iedereen. Zoals zij in oorlog lag met zichzelf, want soms had ze het gevoel dat ze niet wist wie ze was, alsof een vreemde praatte. *The Great Escape* van Stef Kamil Carlens was gisterenavond het laatste liedje dat ze nog hoorde voor ze na een lange tijd in slaap viel. De jaren politiewerk begonnen te wegen.

'Goedenavond, mijnheer Castelain. U heeft al met mijn collega's gesproken. U zegt dat u deze drie mensen niet kent?' Ze legde de foto's van de slachtoffers voor hem neer. 'Bent u daar zeker van?'

'Nee, ik ken die niet. De politie heeft veel tijd als ze mij twee keer ondervragen voor hetzelfde. Vandaar dat sommige misdaden niet opgelost worden.' Leander glimlachte om zijn uitdagende uitspraak. Luca keek hem strak aan. Wat verdachten niet altijd beseffen, is dat wat zij juist niet zeggen vaak veel belangrijker is dan wat ze wel zeggen. Bij zijn glimlach had Leander geen kraaienpootjes gehad. Iemand die echt, gemeend glimlacht, daar werken ook de rimpeltjes mee. Dat ontbrak bij Leander, dus hij was toch niet op zijn gemak. 'Was uw zaak open op 1 mei?'

'Natuurlijk, het was een feestdag, dat is een dag dat er meer op café wordt gegaan.'

'Goede omzet zeker?'

'Ja, het was een goede dag, mijn kassa rinkelde.'

‘Veel consumpties? Wat geeft u eigenlijk, wat is uw specialiteit?’

‘Verschillende bieren van het vat, tapas en in de namiddag pan-nenkoeken, ’s avonds spaghetti, de beste uit de omgeving!’

‘U serveert dan ook maaltijden?’

‘Ja, dat trekt klanten, kleine snacks, niet te duur.’

‘Goede omzet op jaarbasis zeker?’

‘Dat zijn uw zaken niet, maar ja, ik draai een goede omzet.’

‘Dan denk ik dat u meer dan 25.000 euro omzet heeft en een witte kassa moet bezitten. U heeft dan wellicht geen bezwaar dat ik aan de collega’s van de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst vraag om de zwarte doos van uw witte kassa te controleren op uw omzet op 1 mei? De reactie was wat ze verwacht had.

‘Nee, ik heb daar wel degelijk bezwaar tegen. Ik geef daar geen toestemming voor.’

‘Zwart werk, mijnheer Castelain?’ Een fractie zag ze een glimp van opluchting in zijn gezicht. Juist genoeg om te weten dat zwart werk niet zijn probleem was. Haar Trojaans paard was gelukt: doen alsof je iemand gelooft, zo overmoed stimulerend, waardoor daders nog harder gaan liegen tot ze door de mand vallen.

‘Als het om zwart werk gaat, geef gewoon de naam om wie het gaat, we checken dat, geen gevolgen, gewoon om u uit te sluiten. Of gaat het om fraude die we kunnen ontdekken? Als u wilt vermijden dat onze collega’s alles binnenstebuiten keren, is het van belang dat u eerlijk tegen mij bent, want tot nu toe bent u nog niet zo eerlijk geweest, is het niet?’

Leander zijn ademhaling versnelde, hij slikte constant, begon zweetdruppeltjes te krijgen op zijn voorhoofd; de kenmerken van iemand die bang en zenuwachtig is. ‘Mag ik een glas water aub?’ Droge mond. Ja, ze zat op het goede spoor.

‘Kijk, ik riskeer mijn leven als ik met jullie praat. Het enige wat ik kan zeggen is dat ze met zeven waren en vaak bij mij de zaak afhuurden. Meer zeg ik voorlopig niet.’ Luca besloot het daar voorlopig bij te laten. Toen ze buiten de verhoorkamer stond, moest ze eventjes diep

ademhalen. Ze had dat altijd als ze verdachten ondervraagd had. Ze was hoogsensitief zodat ze gemakkelijker prikkels en energie van anderen oppikte, een zegen en een vloek. Na zo'n ondervraging moest ze daarom altijd eventjes tot zichzelf komen. Eventjes uitademen alsof ze alle leugens, alle kwaad dat in een verhoorkamer rondzweefde, moest kwijt geraken. De dirjud die de ondervraging van achter glas gevolgd had, kwam naar haar.

'Luca, laat hem gaan, ik regel een telefoontap via onderzoeksrechter Drogin. Zo kunnen we eventueel nagaan of hij met iemand contact neemt en wat er gezegd wordt. Als blijkt dat dat niet het geval is, halen we hem opnieuw op om meer los te peuteren. Een vereniging bestaande uit zeven leden? We zouden de namen van de resterende vier moeten te weten kunnen komen. En oh ja, de procureur moet je maar inlichten als hij het vraagt'. De dirjud knipoogde. Ze begreep hem.

Hun gesprek werd onderbroken door Wouter die belde. 'Het is de wetsdokter, mag ik?'

'Doe maar.'

'Goedenavond, ik heb belangrijke informatie: het derde slachtoffer is gekoeld.'

'Gekoeld?' vroeg Luca verwonderd.

'Hij moet ergens in een koelcel gelegen hebben totdat hij vermoord is. Het tweede slachtoffer had ook vriesletsels. De slachtoffers worden dus ergens op een zeer koele plaats vastgehouden.'

Luca drukte verbijsterd af.

'Wat is er?', vroeg de dirjud nieuwsgierig.

'De slachtoffers waren allen gekoeld.' De gezichtsuitdrukking van de dirjud was even ontsteld als de hare. Ze had enkele uren geleden nog maar gelezen dat bij Dante in zijn *Goddelijke Komedie* de duivel ingevroren was in ijs.